

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Caner
B y k rdek

HAZNE

K e l i m e
A t l a s ı

**Caner
B y k rdek**

HAZNE

K e l i m e
A t l a s ı

KARAKARGA YAYINLARI 39

*Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü,
telif hakkı sahibinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.*

HAZNE - Kelime Atlası Caner Büyükkördek

Genel Yayın Yönetmeni: M. K. Perker
Editör: Mesud Ata

Görsel Yönetmen: Sedat Gösterikli
Reklam ve Tanıtım Müdürü: Bilgen Ülgen

I. Baskı: Mart 2017
ISBN: 978-605-9670-40-1

*İmtiyaz Sahipleri: Yelda Cumaloğlu, M. K. Perker
KaraKarga Yayınları, Destek Yayınları'nın alt kuruluşudur.*

Yayıncı Sertifika No: 13226

Adres: Abdi İpekçi Cad. No 31/5
Nişantaşı / İstanbul
Tel: (0 212) 252 22 42
Fax: (0 212) 252 22 43

 karakarga.com

 info@karakarga.com

 [karakargayayinlari](https://www.facebook.com/karakargayayinlari)

 [karakargayayinlari](https://www.instagram.com/karakargayayinlari)

 [karakargayayin](https://twitter.com/karakargayayin)

Baskı: GEZEĞEN BASIM
Adres: 100. Yıl Mah. Matbaacılar Sit.
2. Cad. No: 202/A
Tel: (0 212) 375 71 25
Matbaa Sertifika No: 12002

Bir kelimenin nasıl var olduğunu, hangi yollardan, hangi topraklardan geçerek, hangi anlamlara bürünerek bize ulaştığını merak etmek, içine bakmak ve yaşayan bir şey olduğunu görmek; bizim de yaşadığımızı ve değiştiğimizi hissetmenin güzel bir yolu. Son sürat akan hayatın içinde, hiç fark etmeden yanlarından geçtiğimiz insanların, nesnelerin, mekânların arasında bir an durup hikâyelerini merak etmeye benziyor. İnsan bir kez merak edince, bir daha iflâh olmuyor.

Burada görecekleğiniz bir akademik çalışmanın değil, bir merakın ürünü. Tuzağı bol olan bir bahçeden toplanmaya çalışılmış meyvelerin bir dökümü. Bu dökümde Türkçeye geçiş kaynaklık eden kelimelerin kronolojik sıralamaları değil, ilginçlik sıralamaları gözetildi. Kelimelerin hikâyeleri en az iki kaynaktan doğrulanmadıkça aktarılmamaya çalışıldı. Halk etimolojilerinden, nâm-ı diğer şehir efsanelerinden mümkün olduğunca kaçınıldı.

"Buna rağmen"ler için okuyucunun sorgulayıcılığına ve affına sığınılmıştır.

Kelimeler tehlikeli, tehlike eğlencelidir.

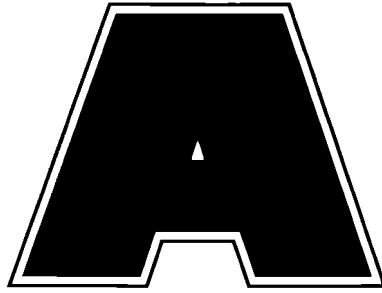
Sevgilerle.

Caner Büyükördek

85'te doğdu. Doğduktan
sonra öğrendiği her
yeni bilgiyle tekrar ve
tekrar doğdu. Bu yüzden
gittikçe gençleşiyor
ve durdurulamıyor.

Gündüzleri baybeyazyaka
olarak çalışıyor, geceleri
kendi çapında süper
kahramanlık yapıyor.

Tasarım: Sedat Gösterikli

ABAJUR:

Fransızca [abat = kısmak / gölgelemek] ve [jour = gün / ışık] birleşiminden [abat-jour] = [ışık kısan] türetilmiş.

ABAKÜS:

İbranice [abak = toz]’dan geliyor. Anlamında [masanın üzerine toz döküp bu toza yazıp çizerek hesaplamalar yapmak] var.

ABBAS:

Arapçada [abbas = arslan / amansız] demektir.

ABIYE:

Fransızca [habillé = şık giyimli] sözcüğünün telâffuzu [abiye]dir ve dilimize [gece elbisesi] olarak alınmıştır.

ABLUKA:

İtalyanca [blocco = kuşatma] sözcüğünden. Askerî bir terim olarak dilimize giriş yapmıştır.

ABDEST:

Farsça [âb = su] + [dest = el] sözcüklerinin birleşiminden oluşmuştur. [abdest = el yıkama / el yıkama suyu] anlamındadır.

ABRAKADABRA:

Etimolojisi tartışmalıdır. Asurluların en büyük tanrısının ismi olduğu sanılır. Roma İmparatorluğu döneminde bir tıp adamı bu sözcüğü muska biçiminde yazıp boyunda taşımanın sıtmayı engellediğini öne sürmüştür. Olaylar olaylar...

ADAM:

[adam = ilk insan
Âdem] çoğu dilde
isimdir. Türkçede
[erkek / olgun]
anlamlarındadır.

AFRODİT:

Mitolojiye göre Kronos,
babası Uranüs'ün cinsel
organını keserek denize
atar, deniz köpürür ve
bu köpüklerden, yani
Latince [aphros =
köpük]ten [afrodit]
doğar.

A D İ O S :

İspanyolcada [hoşça kal] sözcüğü olan [A Dios]un
tam anlamı [Tanrıya doğru]dur. Çünkü [Dios
= Tanrı] demektir.

A F R O D İ Z Y A K :

Yunan mitolojisindeki
aşk ve güzellik
tanrısı [afrodit]
ten a d a l ır.
[cinsel uyarıcı]
anlamındadır.

AĞUSTOS:

Ağustos ayı
Roma imparatoru
Sezar'ın şerefine
adlandırılmıştır.
Lâkabı ile
[Augustus Caesar],
yani [Muhterem
Sezar]'ın şerefine.

AHİRET: A H T A P O T :

Arapça [ahir = son /
sonraki] sözcüğünden
[ahiret = sonraki şey
/ ölümden sonrası]
türetilmiştir.

Yunanca [okto = sekiz] ve
[pous = bacak] birleşiminden
oluşturmuştur. [oktopous = sekiz
b a c a k] d e m e k t i r .

AIDS:

İngilizce [Acquired Immune Deficiency Syndrome]
sözcüklerinin ilk harfleri kullanılarak oluşturulmuş bir hastalık
adıdır. Türkçesi [edinilmiş bağışıklık eksikliği sendromu]
dur. Türkçeden kısaltılsaydı EBES olacaktı. Mânidar.

AiKiDO:

Japon savunma sanatı.
[ai / au = uyum
sağlamak] + [ki =
ruh] + [do = yol /
öğreti] birleşiminden
[ruhu uyumlu hâle
getirme öğretisi]
gibi bir anlama sahiptir.

AIDA: Çay bardağının [ajda bardak] olarak
bu isimle anılması, Paşabahçe'nin [aida]
adlı çay bardağı modelinin yanlış telâffuz
edilmiş olmasındandır.

AKROBAT:

Yunanca [akros = uç nokta] + [bates
= giden / yürüyen] sözcüklerinin
birleşiminden [akrobates = uçlarda
yürüyen] anlamındadır.

AKUPUNKTUR:

Latince [acus = iğne] + [punctura = delme] birleşiminden oluşmuştur.
[akupunktur = iğne ile delme] demektir.

ALBİNO:

Kökeninde
Latince [albus =
beyaz] sözcüğü
vardır. İlk defa
Portekizliler
tarafından
vücudunda
beyaz lekeler
olan siyahileri
tanımlamak için
kullanılmıştır.

ALBÜM:

Latince
[albus = beyaz]
sözcüğünden türetilmiştir.
Klasik dönemde önemli
olayların ve kişilerin
adlarının yazıldığı
[beyaz tablet]lerin
adıdır.

ALERJİ:

Yunanca [allos
= farklı] +
[ergon =
çalışma]
sözcüklerinden.
Vücudun bazı
maddelere tepki
vererek [farklı
çalışma]sı
anlamında.

ALEX:

Latince [Alexander],
Yunanca [Alexandros
= koruyucu adam].
[alexein = savunmak
/ korumak] + [andros
= adam] birleşiminden.

A L F A B E :

Yunan alfabesinin ilk iki harfi olan [alpha]
ve [beta] sözcüklerinin birleşiminden
türetilmiştir. Benzer şekilde Arapça [elif]
+ [ba] da aynı kapiya çıkabilir.

ALKOL:

Arapça **[al-kuhul]** kelimesinin
Latinceye geçişi ile yayılmıştır.
[al-kuhul], [damıtma]
sürecinin Arapçasıdır.

ALYANS:

Fransızca asıl anlamı **[alliance = ittifak / birleşme]** olup **[nikâh yüzüğü]**nün de adı olmuştur.

AMAZON:

Daha iyi ok atabilmek için
bir göğsünü kesen, dağılayan
savaşçı kadın kabilesi. Aslı
[a-mazos], yani **[göğsü
o l m a y a n]**.

ÂMiN:

Arapça
[dua sözü] olan
kelimenin kökenleri
İbranice **[gerçek]**
e kadar dayanır.
**[içtenlikle /
doğrulukla /
samimiyetle]**
anlamlarında kullanılmıştır.

ANABOLİK:

**[yapım süreçlerine
ilişkin]** anlamındaki
bu sözcük, Yunanca
[ana- = üst / yukarı]
ve **[ballein = atma /
fırlatma]** sözcüklerinin
birleşimindedir.

ANAHTAR:

Kökeninde
Eski Yunanca
**[anoigo
= açmak]**
vardır. Yunanca
**[anoihtiri
= açacak]**
anlamından dilimize
ulaşmıştır.

ANALİZ:

[Karmaşık bir şeyi küçük ve basit parçalarına ayırma] anlamındaki
bu sözcük Yunanca **[ana = yukarı / baştanbaş]** ve **[-lysis = çözülme]**
sözcüklerinin birleşimindedir.

ALTIPAS:

**[Kale çizgisinden 5,5 metre
uzaklıkla sınırları belirlenmiş
olan alan]**. Peki neden **[altipas]**?
Çünkü İngilizcesi
[6-yard box]. Peki neden 6 değil
de 5,5 metre? Çünkü orijinal
ölçüsü 6 yarıdır. Ölçü birimi
olan yarıda yaklaşık 0,9 metre,
dolayısıyla 6 yarıdan toplam
uzaklığı 5,5 metre.

ANARŞİ:

Yunanca [arkhos = lider / yönetici] sözcüğünden [an-] yani olumsuz ön ekiyle türetilmiştir. [anarkhos = yöneticisi olmayan].

ANARYA:

Bazı bölgelerimizde [geri vites] anlamında kullanılan [anarya], Fransızca [en arriere = geri]den alınmıştır.

ANATOMİ:

[canlıların yapısını inceleyen bilim dalı] anlamındaki bu sözcüğün kökeninde Yunanca [tomos = kesit / bölüm] ve [temnein = kesmek / bölmek] sözcükleri var. O dönem kesmeden incelemek mümkün olmadığı için diyebilir miyiz?

ANEKDOT:

Yunanca [ekdotos = yayınlanmış] sözcüğünden [an-] yani olumsuz ön ekiyle türetilmiştir. [anekdotos = daha önce yayınlanmamış, anlatılmamış gizli veya özel hikâyeler].

ANJİYO:

Kökeninde Yunanca [angeion = damar] sözcüğü vardır. Tıp dilinde [anjyografi]de olduğu gibi bir ön ek olarak kullanılırken Türkçede kıyası kabul görmüştür.

ANİME:

Batı kökenli [animasyon] sözcüğünün Japon çizgi filmlerine ad olmuş hâlidir.

ANTRPARANTEZ:

Fransızca [entre parenthèses = parantez içinde] demektir. [anti-parantez] kullanımı yanlış yerleşmiştir, doğrusu [antrparantez] dir.

APAÇI:

Yerel Amerikan dillerinden biri olan Yavapai dilinde ['epache = insanlar] demektir. Buradan yayılmıştır.

APANDİS-İT:

Latince [appendix = uzantı].

Fransızca [appendice = (kalın bağırsak) uzantısı]. [appendicite] de bunun iltihabı demektir.

APARKAT APARKÜT:

İngilizce ve Fransızca [upper - cut]. Ağaç keserken [upper = yukarıya] doğru yapılan [cut = kesme] vuruşu gibi.

A P A R T M A N :

Latince [appartire = ayırmak] sözcüğünden Fransızca [appartement = dairelere bölünmüş bina] türetilmiş.

ARENA:

Latince [harena = savaş alanı]. Orijinal anlamı [kumluk]. Dökülen kanları emmesi için zemine kum dökülmesinden türemiştir. Çok acımasız.

ASGARİ:

Arapça [sagır = küçük], [asgar = en küçük]. Asgari ücret hep [en küçük].

ASTROLOJİ:

Yunanca [astron = yıldız] + [logia = söylem / bilim / uzmanlık] sözcüklerinin birleşiminden oluşmuştur.

ASTRONOMİ:

Yunanca [astron = yıldız] + [nomos = yasa] sözcüklerinin birleşiminden oluşmuştur. [yıldız yasası] demektir.

ASTRONOT:

Eski Yunanca [aster = yıldız] ve [nautes = gemici / denizci] sözcüklerinin birleşiminden oluşmuştur. [astronot] lar, [yıldızlara giden uzay gemilerinin mürettebatları]dır.

AŞİL TENDONU:

Mitolojiye göre annesi **Aşil**'i ölümsüzlük için ayak bileğinden tutup Styx nehrinin suyuna batırmıştır. Bu nedenle **Aşil**'in tek ölümlü noktası, suyun değmediği ayak bileğidir. Ayak bileğimizde bulunan tendonun ismi bu nedenle **[Aşil Tendonu]**dur.

A T M O S F E R :

Yunanca [atmos = buhar] ve [spharia = küre] birleşiminden
[atmosfer = buhar-küre] anlamında.

ATOM:

Yunanca [tomos
= parça / kesit /
bölüm] sözcüğüne

[a-] olumsuzluk takısı
getirilerek oluşturulmuş
bir sözcüktür. [atom
= parçalanamaz]
demektir.

AVANAK:

Ermenice [havanag =
sıpa / eşek yavrusu]
ndan dilimize anlam
değiştirerek [beceriksiz /
şaşşal] olarak geçmiş.

AVİZE:

Farsça [âviz = asmak]tan
[avize = aslı şey / küpe / takı].
Türkçede [tavana asılan
aydınlatma eşyası]nın da adı.

AVOKADO:

Aztek yerlileri ona biçimi nedeniyle [ahuakatlı] yani [testis]
 demişler. Bize İspanyolcadan [aguacate] taşınmış.

AYASOFYA:

Yunanca [hagia = ilâhi] + [sophia = bilgelik]

birleşimindendir. Hristiyanlıkta Tanrı'nın üç niteliğinden biri,

[ilâhi bilgelik] anlamında.

AVUKAT:

Kökeninde Latince [vocare = çağırmak],
[advocare = yardıma / tanıklığa çağırmak] vardır.

AYYUKA ÇIKMAK:

Arapça [el-ayyuk = keçi yıldızı]nın adıdır. Gökyüzünün en
yüksek yeri olduğuna inanıldığı için bu deyim türemiştir. [ayyuk'a
çıkma = gökyüzünün en yüksek yerine çıkma] demektir.

B

BABİL:

Akad dilinde [**bab** = **kapı**] + [**ilani** = **tanrılar**] sözcüklerinin birleşiminden oluşmuştur. [**bab-ilani** = **tanrıların kapısı**] anlamına gelmektedir.

BAKIRKÖY:

[**bakır**] ile hiçbir ilgisi yok. [**Diyarbakır**] isminde olduğu gibi burada da bir ad sapması söz konusu. Aslında [**Makri**] adında bir Rum köyü imiş. Yunanca [**makre** = **uzun**], yani [**uzunlar köyü**]. Tarık Akan?

BAKKAL:

Arapça [**bkl**] kökünden [**bakl** = **sebze**], [**bakkal** = **sebze satıcısı**]na evrilmiştir. [**bakla**] ve [**bakliyat**] da bu köktendir. Zamanla anlam değiştirerek mahallemizde sadece sebze değil, her şeyi satan isme evrilmiştir.

BALIK:

Eski Türkçeden bize
mirastır ve hem
[balçık], hem de
[balık] anlamları vardır.

B A L İ S T İ K :

[ateşli silahların atış hareketlerini
inceleyen bilim dalı] anlamındaki
bu sözcük Yunanca [ballein = atma
/ fırlatma] sözcüğünden türetilmiştir.

BALON:

İngilizce [ball], Fransızca
[balle], İtalyanca [palla]
yani [top] ile benzer.
[-on(e)] eki büyüklük belirtir.
Yani [balon = büyük top]
demektir.

BALSAMİK:

[balsam = pelesenk]
ağacının reçinesinden elde
edilen ve iyileştirici özelliği
olan reçinenin sonuna
[-ik] takısı getirilerek
oluşturulmuş bir sözcüktür.

B A L Y A J :

Fransızca [balayage = tarama]
sözcüğünden alınmıştır. Tarayarak
boyama tekniği anlamındadır.

B A R A J :

Fransızca [barrage = su seddi],
[barrer = engellemek]ten türetilmiştir.

B A R A N :

Farsça [baran = yağmur] sözcüğünden alınmıştır.

BARBAROS :

Latince [**barba** = sakal] ile İtalyanca [**rosso** = kızıl] birleşiminden türemiş bir isimdir. [**barbaros** = kızıl sakal] demektir.

BARBEKÜ:

İlk kez Amerika yerlisi kabilelerin kullandığı bu terim, 16. yy.'da İspanyol kâşifler aracılığıyla alınmıştır.

BARBUNYA:

Kökeninde Latince [**barba** = sakal] sözcüğü vardır. Yunanca [**barbunia** = sakallı bir balık türü] demektir.

BARİŞ:

Eski Türkçe [**bar** = gitmek], [**barış** = birlikte gitmek, yardımlaşmak].

BAYRAM:

Eski Türkçe [**badram** = neşe / mutluluk / sevinç] anlamlarından günümüze ulaşmıştır.

BARİKAT :

16. yy.'da Paris'te isyancıların [**barrique**] yani [**fıçı**]lara taş ve toprak doldurmasıyla yapılan mevzilerden ad almıştır.

BAZUKA:

Felemenkçe [**bazuin** = trampet] sözcüğünden türetilmiştir. [**metal borulu roketatar**] demektir. Amerikalı bir komedyenin [**böbürlenme**] anlamında kullandığı bu kelime sonradan silah ismi olmuştur.

BEDAVA:

Farsça [**bâd** = rüzgâr] + [**âver** = getirmek] ten [**bâdâver** = rüzgâr getirdi], yani [**havadan geldi**] demektir.

BEDDUA:

Farsça [**bad** = kötü] ve Arapça [**dua**] birleşiminden [**beddua** = kötü dua / kötülüğünü isteme] demektir.

BELEŞ:

Arapça [**bilâ-**], [**-sız/-siz**] yoksunluk edatıdır. Örnek olarak [**bilâ bedel** = bedelsiz] demektir. Burada da kelimenin aslı [**bilâ şey**], yani [**karşılıksız**] iken ses değişimine uğraya uğraya [**beleş**]e dönüşmüştür.

BENMARİ:

Fransızca [**bain-marie** = meryem banyosu] demektir. Doğrudan ateşte değil, sıcak suya batırılan kap içinde pişirmektedir.

BERÂT GECEŚİ:

Arapça [**berât** = rütbe / nişan / ferman]. Hz. Muhammed'e peygamberliğin bildirildiği Şaban ayının 15. gecesi.

BERBER:

Latince [**barba** = sakal] sözcüğünden evrilerak dillere yerleşmiştir.

BERDUŞ: BERMUDA:

Farsça [**bar-düş** = omuz üzerinde] sözünden [**hane bar-düş** = evi omzunda] türetilmiştir. Zamanla [**hane**] düşmüştür.

Atlantik'te bir ada. Amerikalı turistlerin [**Bermuda Adası**]nda giydikleri şortlara [**bermuda**] adı verilmiş. Adanın ismi ise kâşif [**Juan de Bermudez**]'den geliyor.

B E Ş A M M E L :

Fransız kralı 14. Louis'nin hizmetkârlarından [**Louis de Béchamel**]in mükemmelleştirdiği ve bu nedenle adının verildiği sos.

BEZELYE:

Bu sebzenin ismi bize İtalyanca [**pisello**]dan konuk gelmiş. Farsçaya [**besile**] olarak bizden geçtiği sanılıyor.

BİFTEK:

İngilizce [**beef** = sığır eti] + [**steak** = kalın dilim et / kontrfile] birleşiminden [**beefsteak**] oluşturulmuş ve dilimize kadar ulaşmıştır.

BİJUTERİ:

Kökeninde [**parmak**] var. Fransızca [**bijouterie** = ziynetlik], [**bijou** = ziynet]. Kelt dilinde [**bizou** = yüzük] [**biz** = parmak].

BİKİNİ:

Pasifik'te [**Bikini Adası**]nda yapılan atom bombası denemelerinden esinlenilerek adlandırılmış. Yani [**bomba gibi**] demek istenmiş.

BİLAHARE:

[**ahiret**] ile aynı kökleri paylaşır. Arapça [**ahir** = son / sonuncu]. [**bi'l-âhira** = sonradan / daha sonra].

BİLLUR: Arapça'daki
[bellura]
sözcüğünden
alınmıştır. [bellura =
kristal] demektir.

BİNAENALEYH:

Süleyman Demirel'in ünlü kelimesi. Arapça [aleyh
= üzerine]den [binaenaleyh = üzerine bina etmek].
[bundan dolayı] anlamında kullanılmaktadır.

BİSİKLET:

[bicycle] sözcüğünden alınmıştır. [bi = iki]
ve [cycle = devir] sözcüklerinden oluşmuştur
[iki tekerlekli] anlamındadır.

BİSTRO:

Paris işgalinde Rusların
[bistra = çabuk /
hızlı] kafelerinden evrildiği
rivayeti yaygınsa da bu görüş
tartışmalıdır.

BİSKÜVİ:

Fransızcada [bis-cuit]
sözcüklerinden, yani [iki
kez pişirilmiş] anlamından
türeyerek Türkçeleşmiştir.

BLACK STOCKINGS:

İngilizce
[siyah çoraplılar]. 1899'da
Müslümanların kulüpleşmeleri
yasak olduğu için [Fenerbahçe]
ilk olarak bu adla doğmuştur.

B O L Ş E V İ K :

Rusça [bol'shiy = daha büyük / azamî] sözcüğünden türetilmiştir. Rus
Sosyal Demokrat Partisi'nin ileri devrimciliği savunan çoğunluk kanadının ismidir.

BOMBA:

Latince [**bombus** = derin, boğuk ses] demektir.

BOMBAY BICYCLE CLUB:

Çok sevilen
bu müzik
grubu, ismini
Londra'daki bir
restorandan
almıştır.

BONFİLE:

Fransızca
[bon = iyi] +
[filet = bir kesim
bişimi / fileto]
birleşiminden
[bon filet = iyi
fileto]
türetilmiştir.

BONKÖR:

Fransızca [bon = iyi] + [coeur
= kalp] birleşiminden [bon
coeur = iyi kalpli] demektir.

BONZAI:

Özel bir budama tekniği
olan bu küçük ağacın adı
Japonca [bon = kesme /
budama] ve [sai = ağaç]
sözcüklerinin birleşiminden
oluştur.

BORDO:

Fransa'daki [**Bordeaux**] kentinin
şarabının koyu kırmızı renginden esinlenilerek
renk adı olarak alınmış bir sözcüktür.

BOTOKS:

Aslında işlemin
değil markanın
adıdır. Enjektör
e d i l e n
[botulinum toxin]
maddesinin
ticari kısaltması
[botox]tır.

BOYKOT: İrlandalı toprak sahibi Lord Erne'in
yardımcısı olan [**Charles C.
Boycott**]'un çiftçilerden fahiş kiralara
istememesi ve bunda diretmesi sonucunda
İrlanda Toprak Birliği tarafından sürgüne
gönderilmesi olayından ad alır.

BÖREK:

Türkçeye Farsçadan, Farsçaya ise eski
Türkçeden geçmiş. Bir rivayete göre
Buğra Han'dan ad almış.

BOYOZ:

Aslında
çoğuldur.
Tekili

[boyo]dur.
İspanyolca da
[küçük
yuvarlak
ekmek,
çörek]
anlamından
bize, en çok
da İzmir'e
ulaştır.

B Ö R Ü L C E :

Böbreğe benzemesi nedeniyle eski Türkçedeki [böğür
= böbrek] sözcüğünden esinlenilerek türetilmiştir.

BRİÇ:

Bu kez bizden İngilizceye bir geçiş söz konusu gibi. Bir el açık, üç el gizli
olmasından ötürü [bir-üç] demişiz. [bridge] olarak yerleşmiş görünüyor.
Galata Köprüsü'nde oynandığı ve bu nedenle [bridge = köprü] adından
yayıldığı da rivayetler arasında.

BROKOLİ: BRONZ:

İtalyanca [**broccolo** = filiz / karnabahar filizi] sözcüğünün çoğulu [**broccoli**] dir.

Bize gelişi Fransızca [**bronze**] dan olsa da aslında başka bir yoldan orijinalini de almışız: Farsça [**birinj** = **pirinç**].

BRUNCH:

İngilizce [**breakfast** = kahvaltı] ve [**lunch** = öğle yemeği] sözcüklerinin karışımından [**brunch**] türetilmiştir.

BUENOS AIRES:

İspanyol denizcilerin şehre ulaşmalarını mümkün kılan [**buenos** = iyi / güzel] + [**aires** = havalar / rüzgârlar] dan türetilmiş şehir adı.

BULDOZER:

İngilizce [**bull dose** = boğa dozu] demek. Deyim ABD'de siyahlara yönelik saldırılar için [**fena dayak atmak**] manasında kullanılmış.

B U L L Y O N :

Kökeninde Fransızca [**bouilli** = haşlanmış] sözcüğü vardır. [**bouillon** = et suyundan hazırlanan çorba demektir]. Yoğunlaştırılmış et suyu tabletlerinin de ismi olmuştur.

BUNGALOV:

Hintçe kökenlidir. [**bungalow** = Bengalli] demektir. [**Bengal**] Güney Asya'da bir bölgedir. [**Bengal**] tipi evlere a d o l m u ş t u r .

BURAK:

Hızı nedeniyle Arapça [**berk** = şimşek] ten türetilen [**Burak**]. Mirac gecesi Hz. Muhammed'in bindiği bineğin ismidir.

B U R J U V A :

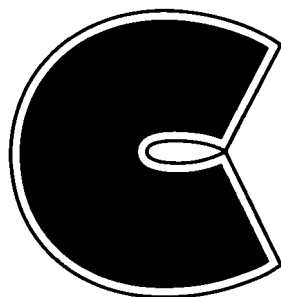
Fransızca [**bourg** = kent] ten [**bourgeois** = kent soylu] türetilmiştir. Çoğu yer adının sonundaki [**-burg**] da buradan gelir.

BURS:

Fransızca [**bourse** = para kesesi] demektir. Diğer anlamı [**öğrenciye hibe edilen para**] demektir ve buradan da dilimize yerleşmiştir.

B Ü N Y A M İ N :

Yakub Peygamber'in [**İbn-Yamin** = sağ (yemin) oğlu] ya da [**benoni-yarmin** = acı yıllarımın oğlu] ndan türediği sanılır.

CADI: CADILLAC:

[yağmur yağdıran taş] anlamındaki **[cada / jada]** orijinin-den gelmiştir. Büyücülükle ilgisi nedeniyle bu kullanımı almıştır.

ABD'nin otomotiv şehri Detroit'in kurucusu Fransız aristokrat **[Antoine de la Mothe Cadillac]**'tan ad alır.

CANAVAR:

Farsçada **[cân-âver = can taşıyan]** demek. Aslında anlamı olumlu, yani **[canlı]** iken bizdeki anlamı olumsuzdur.

CAPPUCCINO:

Rengi **[capuchin]** papazlarının açık kahverengi giysilerine benzetilince bu adı almıştır. İtalyanca **[cappuccio = kep / külâh]**tan gelmez.

CASABLANCA:

Fas'ın en büyük şehri. İspanyolca **[casa = ev] + [blanca = beyaz]** birleşiminden **[Casablanca = beyaz ev]** türetilmiştir.

CELLAT:

Arapça **[cilt]** ile aynı köktendir.

[cildi kırbaçlayan / cilde işkence yapan] gibi bir anlamı vardır.

CHANDELIER:

Sia'nın ünlü şarkısı İngilizce **[avize / mumluk]**, Latince **[candela = mum]**dan geliyor. Şarkıda geçen **[avizeye tutunup salınacağım]** s ö z ü n d e n .

CHOW CHOW:

İngilizce **[chow = yemek]** demektir. Bir iddiaya göre Çin'de köpeklerin yiyecek olarak görülmesinden esinlenilmiş bir köpek türü ismidir.

C İ B A L İ :

İsmi **[Cebe Ali]** adlı bir yiğitten alır. **[cebe = silah]** demektir. Söylene söylene zamanla **[cibali]** olmuştur.

CİGULİ:

Rus yapımı Lada otomobillerin bizde **[Murat 124]** olarak bilinen modelinin ismidir. Rahmetli şarkıcı Ciguli de lâkabını **[ciguli arabalar gibi hızlı]** çalıp söylediği için almış.

C İ M B O M :

Eski Galatasaraylı Sabit Cinol, İsviçre'de oynadığı Servette takımının taraftarlarının **[jim bom bom]** sloganından uyarlamıştır.

C İ H A N G İ R :

Farsça **[cihan = dünya]** ve **[gir = tutmak]** birleşiminden **[cihangir = dünyayı tutan]** anlamındadır.

C İ K L E T :

Amerikan Cadbury Adams Co. şirketinin ürettiği **[Chiclets]** markasının dilimize sakız olmuş hâlidir.

CİN:

Bu içki Hollandaca **[genever = ardıç ağacı]** yla tatlandırıldığından İngilizceye kısaca **[gin]**, bize de **[cin]** olarak gelmiş.

CHRISTMAS:

Eski İngilizcede

[Cristes

mæsse]den günümüzdeki söylenimine

[christ =

isa / mesih / kutsanmış]

+ **[mass =**

Hristiyanlıkta misa ayını,

İsa'nın kanının ve bedeninin ekmek ve şarap olarak simgelandığı ayın, evharist] birleşiminden ulaşılmıştır.

[evharist], Yunanca

[efharisto = teşekkür

ederim]den

tanıdık gelecektir.

Hristiyanlar tarafından genellikle 25 aralık gününde kutlanır.

ciP

Genel amaçlı bir araç olduğu için evvelâ İngilizce [**general purpose** = **genel amaçlı**] sözcüğünün kısaltması olan [**G.P.**] harflerinden ad almıştır. Bu harflerin okunuşunun Temel Reis'teki Jeep karakterine benzemesiyle [**G.P.**]yi [**jeep**] ikâme etmiştir.

CiRiT:

Arapça [**carada** = **soymak**] fiilinden [**cerid** = **kabuğu soyulmuş hurma dalı / sırik**]. Evet, ata sporumuz; fakat ismi Arapça.

COUPÉ:

Fransızca [**couper** = **kesmek**] fiilinden [**coupé** = **kesik / kopuk**]. Spor araçların [**kesilmiş**] modifikasyonlarından türer.

C U M A :

[**camî, camia, cemaat, cemevi, cemiyet, cima, cumhur, içtima**] ile aynı [**cm** = **toplama**] kökünden dir.

C U M H U R İ Y E T :

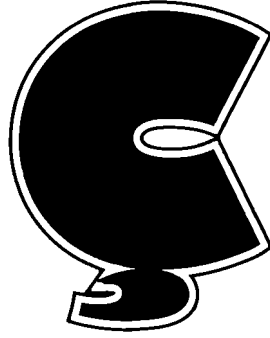
[**camî, camia, cuma, cemaat, cemevi, cima, içtima, mecmua**] gibi kelimelerle aynı köktendir. [**cumhur** = **halk**] demektir.

CUNTA:

İspanyolca ve İngilizce [**junta** = **konsey / komite**] demektir. [**askerî veya sivil ihtilal komitesi**] anlamı sonradan oluşmuştur.

CüCE:

Farsça [**cûce** = **yavru / civciv**] sözcüğünden. [**civciv**] de [**cûce**] nin Türk ağızlarındaki okunuşundan.

ÇADIR:

Farsça [**çadar / çadur** = örtü / tente / gölgelik] anlamındaki sözcükten dilimize alınmıştır.

ÇAĞLAYAN:

Eski dilde [**çağ** = ses vermek] anlamındadır. [**çağ-layan** = gürültülü ırmak] ve [**çağ-rı**] aynı köktendir.

Ç A M :

Arapça [**şamdan** = mumluk] sözcüğü ile aynı köktendir. [**şam** = mum / reçine] demektir. Muma benzeyen şekli nedeniyle mi, yoksa reçinesi nedeniyle mi bu adı almış, orası biraz meçhul.

ÇARŞAF:

Farsça [**şab** = gece] ve [**çadar** = örtü] birleşiminden [**çadarşab** = gece örtüsü] türetilmiştir.

ÇARŞAMBA:

Farsça [**çehar** = **dört**] ve [**şanba** = **gün**] birleşiminden [**çarşamba**]. Pazar gününden başlayan haftanın [**dördüncü günü**].

ÇARŞI:

Farsça [**çahar** = **dört**] ve [**sû** = **kenar**] birleşiminden [**dört-kenar**] anlamı var. Eski kentlerin vazgeçilmezi.

ÇAY:

Çince yazılışı aynı olsa da kuzeyinde [**şa**], güneyde [**te**] diye okunur. Çayı kuzeyden satın alanlar Çay demiş, güneyden satın alanlar Tea.

ÇEDAR PEYNİRİ:

Tıpkı bizim Ezine peyniri gibi o da doğduğu toprakların ismiyle anılmış. [**Cheddar**], İngiltere-Somerset'te bir köy ismi.

ÇEŞM-İ SİYAH:

Farsça [**çaşm** = **göz**] sözcüğünden [**çeşm-i siyahım** = **kara gözlüm**] oluşmuştur.

ÇEYREK:

Farsça [**cihar** = **dört**] ve [**yek** = **bir**] kelimelerinin birleşiminden oluşuyor. [**dörtte bir**] anlamına geliyor.

ÇİKİTA:

Meşhur muz markası. İspanyolca [**chica** = **genç kız**] sözcüğü [**-ita**] küçültme eki ile [**chiquita** = **genç kızcık**] olmuş.

ÇİLE:

Farsça [**çihil** = **kırk**] sözcüğünden [**çille** = **ehl-i tarikatin dünyadan el etek çektikleri kırk günlük süre**] türetilmiştir.

ÇİLİNGİR SOFRASI:

Buradaki çilingir, anahtarcı ile bağlantılı değil. Aslı Farsça [**şilengâr**], yani [**şölen donatan**] demek. Yani anahtarcının değil, keyifçinin sofrasıdır.

ÇİRKEF:

Farsça [**çirk** = **pislik**] ve [**âb** = **su**] birleşiminden [**çirk-âb** = **pis su / lağım suyu**].

ÇİTİLEMEK:

Türkçe [**çitmek** = **çamaşır ovalamak**]tan türetilmiş. Aynı zamanda eski bir deterjan markasına [**Çiti**] da ilham vermiş.

ÇOCUK:

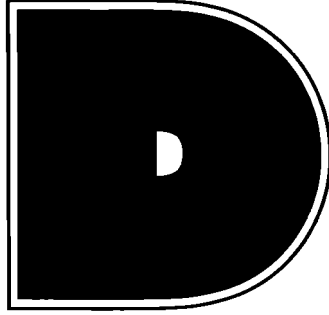
Eski Türkçe Divan-i Lugat-it Türk'te
[domuz yavrusu] demek iken anlamının
günümüzde geldiği nokta oldukça ilginçtir.

ÇORAP:

Arapça

[curab = deri veya bez ayak kılıfı]

sözcüğünden dilimize alınmıştır.

DAKSİL: DAKTİLO:

Türkçe **[daktilo]** ve **[silgi]** sözcükleri birleştirilerek oluşturulmuş bir marka ismidir. **[daksil = daktilo silgisi]**.

Aslı daktilograf. Eski Yunanca **[daktylos = parmak]** ve **[graphe = yazı]** sözcüklerinden **[parmakla yazı yazma]** anlamında.

DAMAÇANA:

Fransızca **[dame-jeanne = bayan jeanne]**den evrildiği sanılır. Muhtemelen kıvrımlı biçimi nedeniyle.

DANGALAK:

Ya Farsça **[deng = şaşkın]** + Türkçe **[alık = bön]** birleşiminden, ya da **[dangıldamak]**tan türetildiği sanılıyor.

DANİSKA:

Polonya'nın kuzeyindeki **[Gdansk]** şehrinin Almanca ismi de **[Danzig]** tir. Dilimize **[danıska]** olarak alınmıştır. Argoda **[bir şeyin en üst noktası]** anlamında kullanılmıştır.

DARAĞACI:

Farsça **[dar]** zaten ağaç demek. **[darağacı]** diyerek aslında ikileme yapıyoruz ve **[ağaç ağacı]** diyoruz; ama dile yerleşmiş bir kez.

DAVID BOWIE:

Asıl adı **[David Robert Jones]**. Sahne adı ise Amerikan halk kahramanı **[Jim Bowie]**'nin ünlü bıçağından geliyor.

DEBRİYAJ:

Fransızca **[braie = mil / şaft]** sözcüğü **[de-]** olumsuzlama ön ekini alıp **[débrayage = mili çarktan ayırmak]** olmuş.

DEGAJE:

Fransızca **[dégager = serbest bırakmak]** sözcüğünden alınmıştır. **[çözölmüş gibi görünen]** anlamında.

DEKAN:

Tıpkı **[onbaşı, yüzbaşı, binbaşı]** gibi bir mantığı var. Latince **[decanus = manastırda on keşişin başı]** demek. Önceki seküler anlamı da bizdeki **[onbaşı]** ile aynı. **[on askerin başı]** anlamında da kullanılmış. Kökeninde Yunanca **[deka = 10]** var.

DEKOLTE:

Fransızca **[colleté = gerdan]** sözcüğünden türetilmiştir.
[dé-colleté = açık gerdan].

DELOREAN: DEMBA BA:

[Geleceğe Dönüş] serisindeki efsane aracın ismi. **[DMC = DeLorean Motor Company]** şirketinin sahibinin soyadı. Şirket batmıştır.

Futbolcunun adı İngiliz argosunda **[sevinç ve iltifat sözcüğü]** olarak da kullanılmaya başlanmıştır.

DEMOKRASİ: DENİZ:

Yunanca **[demokratia]** sözcüğü **[demos = halk]** ve **[kratos = güç]**ten oluşuyor. Yani **[halkın iktidarı]** demek.

DENİZLİ:

Çevresinde deniz yok iken bu ismi almasının sebebi domuzlar. Eski ismi **[Tonuzlu]**, yani **[Domuzlu]** iken zamanla değişerek Denizli olmuş.

İlginç bir anlam bağı içeriyor. Eski Türkçe **[tengiz]**in kökeninde de **[teng = denk / eşit]** var, Latince **[aequor = deniz]**in kökeninde de **[aequus = tam / eşit]** var.

DEPREM:

Eski Türkçe **[tepre- = hareket etme / kımıldama]** sözcüğünden gelir. Tıpkı **[depreşmek]** gibi.

DERBİ: İngiltere'de yılda bir kez düzenlenen **[Derby At Yarışı]**ndan doğarak **[aynı şehrin iki takımı arasında yapılan maç]** anlamını kazanmıştır.

DESTUR:

Farsça [dast = el] + [âvar =sahip] birleşiminden [el alma / izin alma / el almış, bilge kişi] anlamlarında.

DİKTATÖR:

Latince [**dictare = buyurmak**]tan türetilen [**dictator = mutlak güç sahibi**] demektir.

DİPLOMA:

Orijinal anlamı [ikiye katlanmış kâğıt]. Kökeninde Yunanca [di = iki] + [pel = katlamak] vardır.

DİSİPLİN:

Kökeninde Latince [**decere = uygun olmak / yaraşmak / edepli olmak**] sözcüğü vardır. Dilimize Fransızca [**discipline**] yoluyla alınmıştır.

DİYARBAKIR:

Aslında [bakır] ile hiçbir ilgisi yoktur. Burada yerleşmiş [Bekr] aşiretinin diyarı, yani [Diyar-ı Bekr].

DİZEL:

Dizel motorları tasarlayan Alman mühendis [**Rudolf Diesel**]'in adına ithafen.

DOÇENT:

Kökeninde Latince [**docere = öğretmek**] sözcüğünden evrilen [**docens = öğreten**] vardır. Türk çöye Almanca vasıtasıyla alınmıştır.

DOKSAN:

[**dokuz tane on**] demektir. Nasıl mı evrilmiştir? [**tokuz on**] -> **tokuzan** -> **tokusan** -> **doksan**. Seksen sözcüğü de benzer şekilde türetilmiştir.

DOMİNO: Siyah taşlarına
ithafen Fransızca
[domino
= rahipler
tarafından
giyilen başlıklı
ve siyah
pelerin]
sözcüğünden
türediği sanılır.

**DO-RE-Mİ-FA-SOL
LA-Sİ-DO:**

Guido d'Arezzo bu nota skalasını, her dizesi
bir üst notada başladığı için Aziz John adına
söylenen bir ilahinin dizelerinin ilk harflerini
alarak adlandırmıştır.

DRAGON:

Köklerinde eski Hint Avrupa dillerindeki [derk = görmek vardır].
[ölümcül bakış]ları nedeniyle bu kelimeden evrilerik
[dragon = dev yılan / iblis] anlamına ulaşmıştır.

DRİPLİNG:

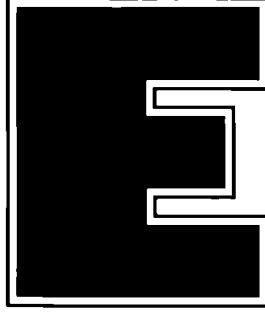
İngilizce
[dribbling =
top sürmek]
sözcüğünden
dilimize
yerleşmiştir.

DUŞ:

Fransızca [douche]
sözcüğünden alınıdır.
Bu da İtalyanca
[doccia = su
borusu]
sözcüğünden
alınmıştır.

DÜDÜK:

Eski Türkçe [tütek]ten günümüze kadar gelmiştir.
[tüt / düd] yansıma sözcüğünden türetilmiştir.

ECZÂ:

Arapça [cüz = parça / kısım] sözcüğünün çoğulu [e c z â] dir. [eczâyı tıbbiye = ilaç yapılan maddeler] demektir.

EFENDİ:

Ezelden beri Türkçeymiş gibi görünüyor, buram buram Anadolu kokuyor öyle değil mi? Özünde eski Yunanca **[authento = yetkili ve sorumluluk sahibi olmak]**. Bizans'ta saygı ünvanı olarak **[avthendis = saygıdeğer kişi]** var halbuki.

EFKÂR:

İlk bakışta fark edilmese de aslında basitçe Arapça **[fikir]** kelimesinin çoğuludur. **[fikirler / düşünceler]** demektir. Dolayısıyla **[efkârlanmak]** sözcüğünün tam karşılığı **[hüzünlenmek]**ten ziyade **[düşüncelere dalmak]** olmalıdır.

EHVEN-i ŞER:

Arapça [ahvan = daha az] + [şer = kötülük / bela] sözcüklerinin birleşiminden [ehven-i şer = daha az kötü olan / kötünün iyisi] anlamında kullanılmaktadır.

EJDERHA:

Uzak Doğu kültürüyle özdeşleştirilse de Anadolu, Mezopotamya ve hatta İskandinav kültürlerinde dahi bulunur. İsmi bize Farsça [ajl-dahak = yılan-kral] dan miras.

E K İ M :

Bu ayda tarlalarda **[ekim]** yapıldığı için bu ad verilmiştir. Eski adı **[teşrin-i evvel]**, yani **[ilk teşrin]**.

EKONOMİ: EKOSE:

Köklerinde Yunanca [oikos = konut / mesken / ikâmetgâh] + [nomos = yönetmek] sözcükleri vardır. Özünde [ev kaynaklarının yönetimi] anlamındadır.

Fransızca

[Ecosse = İskoçya] demek. [écossais] de [İskoçyalı] demek. İskoçya'nın geleneksel döşenli kumaşına da bu ad verilmiştir.

ELBİSE:

Arapça [libas = giysi]nin çoğulu [elbise = giysiler] demektir.

ELDİVEN:

Farsça [dest = el] ve [van = koruyan] birleşiminden [destüvan = el koruyan] anlamıyla Türkçeye aktarılmış.

ELEKTRİK:

Yunanca [elektron].
Latince [electrum].
[kehribar] demek.
Latince [electricus]
= kehribara benzeyen].

ENTERESAN:

Latince [inter = içinde] + [esse = olmak] birleşimindedir. [interesse = içinde olmak / ilgilenmek]ten
Fransızca [intéressant = ilgi çekici] türetilmiştir.

ESAMESİ OKUNMAMAK:

Arapça [asâmi = esame], [isim] sözcüğünün çoğuludur.
[esamesi okunmayanlar = isimleri okunmayanlar] demektir.

ESPRESSO:

İtalyanca

[espresso = preslenmiş / suyu sıkılmış]
kahve. Yani işin özü [pres].

EŞOFMAN:

Fransızca [chauffer = ısıtmak],
[échauffement = sporda ısınma
hareketleri]. Bizde spor elbisesinin ismi olmuş.

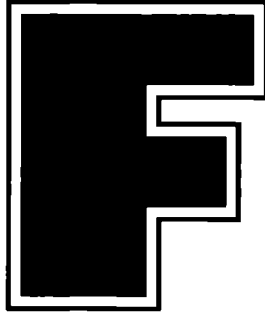
EŞREF SAATİ:

Arapça [aşraf = en şerefli].

[eşref saati] de [bir işin olumlu gideceği,
zorluk çıkarılmayacağı
zaman dilimi].

EYYORLAMAK:

Kendine güveni tam olan bir vatandaşımızın sosyal medyada popüler hâle gelen röportajıyla
dilimize iyice yayılmıştır. Öyle sanıyoruz ki [yorumlamak] anlamındadır.
[bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olup atıp tutmak]
şeklinde ikincil bir anlam da edinmiştir. Kelimelerin doğumuna güzel bir örnektir.

FAJITA:

Bu meşhur yemeğin ismi, etlerin şeritler hâlinde kesilmesine istinaden İspanyolca **[faja = şerit / sargı]**dan geliyor. **[fajita]**, **[faja]**nın küçültme eki almış hâli.

FALSO:

İtalyanca **[falso = hata / yanlış]** sözcüğünden dilimize alınmıştır. **[falso yapmak = yanlış yapmak]**, **[falsolu vurmak = topu beklenenden farklı, yani yanlış yere göndermek]**.

FAUL:

İngilizce **[foul]** dan dilimize alınmıştır. Eski İngilizce **[ful = çürük / bozuk / kirli / çirkin]** anlamlarındadır.

FAYTON:

Yunan mitolojisinde Helios'un güneşten arabasını sürmeye çalışıp deviren ve neredeyse dünyayı ateşe veren oğlu **[Phaeton]**'un isminden ad almış ulaşım aracıdır.

FELEK:

Arapça [**falak** = **yörünge** / **dönence** / **çark**]
sözcüğünden alınmıştır. O hâlde [**çark-ı felek**] = ?

FELFECİR: FENAFİLLAH:

Kuran'ın bir suresindeki biçimiyle
dilimize alınmıştır:
[el-fecr = sabaha karşı]. Sure,
[ve el-fecri = fecre andolsun]
diye başlar.

Arapça [**fana** = **yok olma**] ön ekiyle oluşturulan
[fana fi-llah = varlığını Allah'ın varlığında
eritip yokluğa erişmek] demektir.

FENERBAHÇE:

Kanuni Sultan Süleyman'ın inşa ettirdiği deniz fenerinden ad alır.

FERFORJE:

Fransızca [**fer** = **demir**] +
[**forger** = **döverek şekil
vermek**] birleşiminden
[ferforje = dövülerek
şekil verilmiş demir]
demektir.

FERMUAR:

Fransızca
[**fermer** =
kapatmak],
[**fermoir** =
kapatıcı].
Kelimelerin röntgeni
ne kadar şaşırtıcı.

FESLEĞEN:

[fes] veya [leğen]
ile bir ilgisi yok.
Yunanca [**vasilikón**
= **kraliyet**]
sözcüğünden
[**vasilikós** = **kral otu**]
demek.

FEVKALÂDE:

Arapça kökenli [**fevk** = **üstünde**] ve [**âdet**] sözcüklerinin birleşiminden
oluşturmuştur. [**favka'l-âdet** = **alışılmışın, âdet edinilmişin
dışında, üzerinde**] demektir.

FISTIK:

Arapça [**fustuk**] sözcüğünden bize gelmiştir ve çoğu dilde çok
benzerdir: pistak, pistákion, pistache, pistachio...

FİLEMİNYON:

Fransızca
[filet = fileto] +
[mignon = küçük / sevimli]
sözcüklerinin birleşiminden
oluştur.
[küçük kesilmiş et dilimi]
demektir.

FİLİNTA:

Almanca
[flinte = çakmak / bir tür
çakmaklı tüfek].
Yani
[filinta gibi adam = tüfek
gibi adam]
demek.

FİLİZ:

Türkçeye Anadolu'da konuşulan Rumcadan geçmiştir.
[filis = küçük dal / sürgün / taze dal
/ yaprakçık].

FİYAKA:

Aslında [at arabası] demek imiş. Fransızca
[fiacre = at arabalarının durduğu terminal]
özel adından evrilmiş.

FİYASKO:

[bedeli ağır olan hata]
anlamındaki bu sözcük ilk olarak
[tiyatrodaki kötü performans] anlamında
kullanılmış. İtalyanca [fiasco = şişe yapmak].
Ya şişe üflemenin zor ve hataları affetmeyen bir zanaat
olmasından, ya da tiyatrodaki hata yapanın
içkileri ismarlıyor olmasından
bu adı aldığı sanılır.

FLIP-FLOP:

İngilizce yansıma seslerin birleşiminden, terliğin yürürken
çıkardığı seslere istinaden türetilmiş bir isimdir.

FONDÜ:

Fransızca
[fondre = eriyik],
[fonde = eritilmiş]
demektir.

FORMÜL:

Latince [forma = kalıp],
[formula = küçük kalıp].
[bir düşünce veya
işlem kalıbı] anlamında
kullanılmıştır.

FOSİL:

Kökeninde Latince [fodere =
kazmak] sözcüğü vardır. [fossilis =
kazılarak bulunmuş / kazılarak
ortaya çıkarılmış] demektir.

FRİKİK:

İngilizce [free = serbest] + [kick = tekme / vuruş]
sözcüklerinin birleşimi olan [free-kick = serbest vuruş]
dilimize doğrudan alınmıştır.

FRİZBİ:

Hikâyeye göre [Bayan Frisbie]'nin dükkânında yapılan turtaların
tepsilerini üniversite öğrencilerinin oyuncak etmesiyle bu adı almış.

FÜME (ET):

Latince [fumus = duman / is] anlamından çıkarak
[tütsülenmiş yiyecek] anlamını bulmuş.

GALOŞ:

Fransızca olan **[galoche]** nin anlamı aslında **[takunya / tahta tabanlı ayakkabı]** dir.

Ayakkabıları çamurdan korumak için giyilen üst ayakkabı anlamı sonradan oluşmuştur.

GARNİTÜR:

Fransızca [garnir = donatmak / süslemek]ten [garniture = süsleme]. Tabagi süsleme amaçlı ya da yemeğin yanına konan besinler için kullanılmaktadır.

GAY:

12. yy.'da **[sevinçli]**, 17. yy.'da **[umarsız zevk düşkünü]**, 19. yy.'da **[herkesle yatan kadın / erkek]** ve bugün de **[homoseksüel erkek]** demek. Zaman her şeyi değiştiriyor.

G A Z :

Yunanca **[khaos = boşluk]** sözcüğü ile aynı kökten gelmektedir.

GEBEŞ:

Arapça **[kabeşa = erkek koyun veya keçi / koç]** sözcüğünden alınıdır. Argomuzda farklı anlamlara da bürünmüştür.

GECE:

Eski Türkçe **[kış / keç = geç]** sözcüğünden **[kiçe / keçe = gece]**. Gündüzün artık **[geç]**tiği zamandır **[gece]**.

GESTAPO:

A l m a n c a
[Geheime Staats-polizei]
sözcüklerinin ilk iki harfleri
kullanılarak oluşturulmuş
bir sözcüktür. Tam olarak
[gizli devlet polisi]
d e m e k t i r .

G E Y i K :

Eski Türkçedir. Tarihin tornasından tek harf
değişimiyle kurtulmayı başarmıştır:
[keyik -> geyik].

GİRESUN:

Adını **[kirazlık]**
d e m e k o l a n
[kerasos] t a n
almış. Kerasos zamanla
evrilerek Giresun'a
d ö n ü ş m ü ş

GLADYATÖR:

Latince **[gladius = kılıç]** sözcüğünden **[kılıç
savaşçısı]** anlamında **[gladiator]** türetilmiştir.

GOLDEN RETRIEVER:

İngilizce **[retriever = geri getiren]**.
Avları zarar vermeden sahibine getirdiği için bu adı almış.
[golden] d e r e n g i i ç i n .

GOODBYE:

14. yy. İngilizcesindeki **[god-be-
with-ye = tanrı seninle
olsun]** deyişi zamanla kısalarak
[goodbye] o l m u ş .

GÖMLEK:

Eski Türkçe **[kön = göğüs]**ten
**[könek = göğüslük, göğüs
üzerine giyilen giysi]** olarak evrilmiş.

G Ö N Y E :

Yunanca **[gonia = köşe / açı]** sözcüğünden türetilmiştir.
[dik açı belirlemek için kullanılan ölçme aracı]nın
adı olmuştur.

GREV:

Fransızca [**grève = kum / çakıllı kum**]. Fransız ihtilali döneminde eylemciler Paris'te bulunan [**Grève Meydanı**]nda toplanıkları için dilimize de buradan gelmiştir.

GREYFURT:

İngilizce [**grape = salkım**]
ve [**fruit = meyve**]
sözcüklerinden [**grapefruit**]
ses değişimiyle [**greyfurt**] olmuş.

G R İ P :

Fransızca [**gripper = tutmak / kapmak**]
sözcüğünden bu bulaşıcı hastalık ismi türetilmiş ve dilimize de bulaşmıştır.

G U D U B E T :

Kökeninde Arapça [**ğadub = huysuz / hiddetli**] sözcüğü vardır.
Sondaki [**-et**] eki dişildir ve Türkçede eklenmiştir.

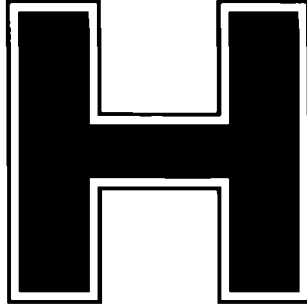
GÜBRE:

Yunanca
[**kopria = gübrelik dışkı**]
sözcüğünden evrilerek dilimize
[**gübre**]
olarak alınmıştır.

GÜLLAÇ:

Farsça [**gul = gül**] sözcüğünden
[**gulac / gulabic = gül suyu ile yapılan tatlı**] türetilmiştir.

GÖRÜMGE: Eski Türkçe [**görümçi = görücü / falcı**]. Yani [**gelin görmeye giden / görücü**] anlamından geldiği düşünülmüyor.

HACAMAT:

Bir babaanne yöntemi olan **[kadeh çekme]** işleminin adı
Arapça **[hacim = kabarıklık]** ile aynı köktendir.

HACERÜ'L-ESVED:

Arapça **[hacar = taş]**,
[esved] ise **[sevda]**daki
gibi **[kara]** demek.
[Hacerü'l-Esved = kara taş].

HACİVAT:

Aslı **[Hacı İvaz]** iken **[Hacivat]**'a
dönüştüğü sanılmaktadır. **[ivad / z]**
Arapça'da **[bedel ödeme]**. Acaba
[Satılmış] ile aynı ad mı?

HAFAKAN:

Arapça **[hafaka = titredi]** sözcüğünden **[hafakan = kalp
titremesi, kalp çarpıntısı, sıkıntı]** oluşmuş.

HAFTA:

Farsça [**haft** = **yedi**] sözcüğünden [**hafte** = **yedi günlük süre**] türetilmiş.

HAKEM:

Arapça [**hüküm**] ile aynı köktendir. [**hakem** = **hüküm veren / yargılayan / yargıç**] anlamlarındadır.

HAMBURGER:

Hamburg limanından üzü ABD'ye yayılmış ekmek arası köfte.
[Hamburg-er] de zaten [Hamburglu] demek.

HANDİKAP:

İngilizce [**hand** = **el**] + [**cap** = **şapka / külâh**] sözcüklerinin birleşiminden türetilmiştir. At yarışında sıra belirlemek için [**şapkadan el ile kura çekme**] geleneğinden geliyor.

HARAKİRİ:

Japon kültürüne ait bir intihar yöntemi. Kişinin karnını delip bağırsaklarını çıkardığı bu intihar türünün adı Japonca [**hara** = **karn**] + [**kiri** = **kesmek**] birleşiminden.

HARCİÂLEM:

Arapça
[**harc** = **harcama / verme**] ile
[**âlem** = **herkes**] sözcüklerinin birleşimidir.
[**Herkesin alabileceği / her keseye uygun**] anlamlarında kullanılan bir sözcüktür.

HATİP:

Arapça
[**hitab** = **nutuk**] sözcüğü ile aynı köktendir.
[**hatib** = **hutbe okuyan / nutuk atan**].

HAT-TRICK:

İlk olarak kriket sporunda sporcunun üç sayı yapması sonrası kulübünün kendisine bunun anısına bir kriket şapkası hediye etmesiyle oluştuğu söylenir. İngilizce [**hat** = **şapka**], [**trick** = **numara**]. Sihirbazların şapkayla yaptıkları numaralardan da esinlenildiği açıktır.

HAVLU:

[**hav**] Türkçede [**ince tüy**] anlamında kullanılıyor. Eskiden [**havlı**] yani [**tüylü**] iken ses değişimine uğrayarak [**havlu**] olmuş.

HAYMATLOS:

Almanca [**heimat** = vatan] + [**-los** = siz/sız eki, yoksunluk eki] birleşiminden [**Heimatlos** = hiçbir ülkenin vatandaşı olmayan kişi / vatansız / yurtsuz] sözcüğünden dilimize alınmıştır.

HAYVAN:

Arapça [**hayat**] ile aynı kökten olup [**canlı şey**] anlamındadır. Aslında insan dahil her tür [**canlı**] için geçerli bir kelimedir.

HELİKOPTER:

Yunanca [**helikos** = helezon] ve [**pteros** = kanat] birleşiminden oluşmuştur. Da Vinci'nin çizimindeki gibi.

HENTAI:

Japonca'da [**sapık**] anlamındaki bu kelime orada [**her türlü sapkın ve garip cinsel arzu**]yu temsil ederken batı kültüründe daha çok anime-manga pornografisini tanımlamak için kullanılır.

H İ C R A N :

Arapça [**hicret** = göç] ile aynı köktendir. [**bir yerden veya birinden ayrılmak**] demektir.

H İ M A L A Y A L A R :

Sanskritçe'de isminin tam karşılığı [**kar evi**] olan sıradağlardır. [**hima** = kar] ve [**alaya** = ev / hane].

HİNDİ:

Hindinin adının İngilizcede ülkemizin adıyla aynı, yani [**turkey**] olmasının temel nedeni, hindinin Avrupa'ya İspanyollar tarafından o dönem Osmanlı yönetimi altında Türk toprağı olan Kuzey Afrika üzerinden Türk tüccarlar aracılığıyla ithal edilmesi. Biz ise bu kuşu [**Hindistan**]la eşleştirip ona [**Hindi** = Hint'e ait] demişiz. Kuş deyip geçmeyin, büyük karmaşa söz konusu.

H İ P O D R O M :

Eski Yunanca [**hippos** = at] + [**dromos** = yol / koşu yeri] sözcüklerinin birleşiminden oluşmuştur. [**at yarışı yapılan yer**] anlamındadır.

HİPOPOTAM:

Yunanca [hippos = aygır]
ve [potamus = akarsu]
birleşiminden [hippopotamus =
su aygırı] oluşmuş.

HİPOTENÜS

Yunanca [hypoteinousa]dan.
[hypo = alt] + [teinein =
germek]. İki dik kenarın altına
gerilen kenar.

HOBİ:

Çiftlere sürülen atlara İngilizce [dobbın] veya [hobin] ismi verildiği için önce
küçük atlara, sonra da çocukların oynadığı tahta atlara isim olmuş. **[gerçekte
bir işe yaramayan, eğlence maksatlı kullanılan]** anlamında.

H O D B İ N :

Türkçede [bencil] anlamındaki bu sözcüğün aslı Farsça
[hod = kendi] + [bin = gören]den
[hodbin = hep kendini gören].

HOŞAF:

Farsça [ab = su] demektir.
[hoş-ab] da [hoş su].
[şerbet / komposto]
anlamlarında kullanılır.

HRANT:

Ermenice [hur =
ateş]. [hrant
= yanan].

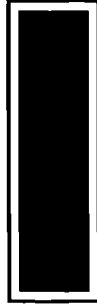
HUBUBAT:

Arapçada [habb = tane], [hubub = taneler] demek.
[hububat], [taneli bakliyatlar]
anlamında kullanılmış.

HUKUK: Arapçada [hak] sözcüğünün çoğuludur.
[hukuk], [haklar] demektir.

HURMA:

Farsça [hor = yemek, tüketmek]'ten [hurma = yemiş /
hurma meyvesi]. [köftehor]'daki [hor] da aynı yerden.

INSTAGRAM:

Fotoğrafları hızlıca çekip paylaşmaya yaradığı için İngilizce **[instant = şip şak]** + **[telegram = telgraf]** birleşiminden doğmuş.

IRGAT:

Yunanca **[ergon = iş]**ten **[ergatis = işçi]** oluşarak Anadolu'da da kullanılır olmuş.

IZGARA:

Yunanca **[eskara]** sözcüğünden alınmış. **[ı- veya i-]** ile başlayan bu tür kelimelerde hikâye çok.

İ B A D E T : İBRAHİMOVİC:

Arapça [**abd** = kul] sözcüğünden
[ibâdat = kul olma / köle
olma / tapma / tapınma]
anlamlandırır.

Slav dillerinde [**-ovic**] takısı
[**-oğlu**] anlamını tanımlar.
Yani [**İbrahimoğlu**].

İ F T A R :

Arapça [**fitrat** = yaradılış] ile aynı köktendir. Özünde
[açma / çözme / serbest bırakma] anlamları vardır.

İ K İ N D İ :

Eski Türkçe [**ikinti**], yani
[**ikinci**] ve aynı zamanda
[**ikinci namaz vakti**].

İ K T İ D A R :

Arapça [**kadir**] ile aynı köktendir.
[**kudretli olma / gücü yetme**]
anlamındadır.

İMPARATOR:

Latince **[imperator = ordu kumandanı]**ndan gelir.
[imperare = komuta etmek / emretmek] fiilinden türemiştir.

İMSÂKİYE:

Arapça **[msk]** kökünden **[imsâk = tutma / yakalama]**dan **[imsâkiye]**; oruç **[tutma]** zamanlarını gösteren çizelge.

İNGİLTERE:

Latince **[terra = toprak]**, İtalyanca **[inglaterra]**, Fransızca **[angleterre]**, Türkçe **[ingiltere] = [ingiliz toprağı]** demek.

İ N S A N :

Arapça **[ins = kişi / birey]** iken **[insan = insanlık / tüm insanlar]**dır. **[nisa]** ve **[munis]** ile aynı köktendir.

İNTİZAR:

Arapça **[nazar = bakış]** ile aynı köktendir.
[intizar = yolunu gözlemek] demektir.

İRRADE:

Arapça **[rada = peşinden gitti / istedi]** sözcüğünden **[irada = istek]**.

İMSAK: Arapça **[imsak = tutma]**. Eskiden **[tutumluluk / cimrilik]** anlamında da kullanılan bu söz **[eruca başlama, oruç tutma]** anlamlarındadır.

İRSALİYE: İ S K A M B İ L :

Arapça [irsâl = gönderme].
[irsâliye = gönderi listesi].
[resul = elçi] ile aynı kökten,
[r s l] kökündendir.

Bu ad Fransızların
[Brusquembille] adlı kâğıt
oyunundan alıntıdır. Bir komedyenin ismi
olduğu sanılır.

İSKARPİN:

İtalyanca
[scarpe =
ayaldöb]
sözcüğünden
türemiştir.

İSKELET:

Yunanca [skele- = kavrulma / çürüme] kökünden
[skeleton = kuruma / kurumuş gövde / mumya].

İSKENDER:

Bir erkek adıdır. Arapçası
[al-iskender], Yunancası
[aléksandros] tur.
[alekso = kovmak]
ve [andr = erkek].
[iskender = düşmanı
kovan erkek].

İ S P İ Y O N :

[mikroskop] ve [periskop]taki [-skop]
ile aynı köktendir. Eski Yunanca [skopeo =
gözmek]ten çıkarak Fransızca [espion
= casus] üzerinden bize ulaşmıştır.

İSRÂ:

Arapça [sirâyet]ten [isrâ = geceleyin
yürütölmek] türemiş. Aynı zamanda
Hz. Muhammed'in [mirac]ının diğeri adıdır.

İSTANBUL: İZBANDUT:

Eski Yunancada [eis-ten-polin], yani
şehir doğru, şehir içi, iç şehir denebilecek
bir anlama sahip. Söylenişi zamanla
İ s t a n b u l ' a e v r i l m i ş .

Bizde [iriyarı kimse]
anlamı baskın olsa da
orijinalinin anlamı farklıdır.
İtalyanca [sbandito
= sürgün edilmiş /
hükümlü] demektir.
İtalyanca [bandito],
İngilizce [bandit] de
[haydut / eşkiya]
anlamındadır.

İSTİFA:

Arapça
[af dileme].
[müstaî] de
[istifa eden, bir
görevden affını
dileyen].

İŞPORTACI:

İtalyanca [sporta
= sepet] demek.
[sepetiyle
gezen satıcı] için
[işportacı] denmesi
bu yüzden

J

JAKUZI:

Ürün değil markadır. **[Jacuzzi kardeşler]** tarafından
üretilip satılan masaj küvetlerinin adı olmuştur.

JALUZI:

Fransızca **[Jalousie = kışkançlık]**. Kendileri
görünmeden dışarıyı
gözetlemek isteyen kışkançlara
ithafen.

JANDARMA:

Fransızca **[gens = insanlar] +**
[armes = silahlar] birleşiminden
[gens d'armes = silahlı insanlar]
türetilmiştir.

JELİBON:

Kıvamı nedeniyle **[jelly = jölemsi]** ve şekli nedeniyle **[bean = fasulye]** birleşiminden İngilizcesi **[jellybean = jelibon]**.

JİLET: Aslında ürünün değil markanın adıdır. **[King Camp Gillette]** adlı sanayicinin ismini verdiği tıraş bıçağı markasının dilimize ürün adı olarak yapışmış hâlidir.

JİMNASTİK: Kökeninde Eski Yunanca **[gymnos = çıplak]** sözcüğü vardır. Atletlerin birbirleri ile mücadele ederken üstlerini çıkarmaları geleneğinden türemiştir.

JOKER:

İngilizce **[şakacı]**. **[joke = şaka]** kökünden türemiştir. İngilizce argoda **[kanka / ahbap]** anlamında da kullanılır.

J U D O

Japonca **[ju = yumuşaklık / nazırlık]** + **[do = yol / yöntem / sanat]** birleşiminden **[judo = nazık yöntem]**.

JUMBO:

Bir hayvanat bahçesinde doğan file bu ismin verilmesiyle yayılıp **[büyük]** olan her şey için kullanılır olmuş.

JÜBİLE:

Fransızca **[jubilé]** sözcüğünden alınmıştır. Kökleri Eski Ahit'e kadar gider. Elli yılda bir kutlanan kölelerin azat edilmesini ve toprakların geri verilmesini mimler.

K

KADIN:

Sogdca **[hvaten = kraliçe]**den
[hatun-katun-kadın] biçimine evrilmiştir.

K A H R A M A N :

İran mitolojisinde Rüstem'e yenilen, Şah Tahmuras'ın tahtından edilen oğludur.

KADRAJ:

Latince **[quatuor = dört]**ten

Fransızca **[cadrer = dört kenar**

içine alıp çerçevelemek],
oradan da

[cadrage = çerçeveleme].

KAHVALTİ:

Bazıları Fransızca **[café au lait = sütü kahve]**, bazıları
[kahve + altı] tezini savunur. İki durumda da afiyet olsun.

K A K A O :

Ne İngilizce ne İspanyolca... Nahuatl (Aztek) yerli dilindeki
[cacaua] bitkisinin isminden çıkarak tüm dünyayı sarmıştır.

KALAMAR:

Kökeninde Latince [**calamus = kalem / kâmiş**]tan [**calamarius = kaleme benzeyen**] var. Bir dönem kalemlerin mürekkebinin ana kaynağı olduğu için bu adı almıştır.

KALAS: KALEM:

A s l ı n d a
R o m a n y a ' d a
kerestesi ile ünlü
bir liman kentinin
adıdır. Oradan
gelen tahtalara
[**Kalas tahtası**]
d e n m i ş .

Kökeninde Eski
Yunanca [**kalamos**
= **kâmiş / kalem**]
sözcüğü vardır.
[**k a m ı ş t a n**
yapılmış yazı
aracı] anlamında
dilimize kadar
u l a ş m ı ş t ır .

KALLAVİ:

Argoda [**büyük /**
okkalı]. Bir görüşe
göre [**kule biçiminde**
kavuk / kulevi]; ya da
Macarca [**kallevine =**
taç]tan.

K A L O R İ F E R :

Fransızca [**calori = ısı**] + [**-fère = getiren**] birleşiminden
[**calorifère = ısı getiren**] türetilmiştir.

KALP: KALPAZAN:

Arapça [**kalb**] sözcüğünden alıntıdır.
Eski Türkçesi [**yüri- = yürümek**]
ten türetilen [**yürek**]tir.

Arapça [**kalb = bozuk**] ve
Farsça [**zan = vuran**]
birleşiminden [**kalpazan = sahte**
p a r a b a s a n]

KAMERA:

Latince [**camera**
obscura =
karanlık oda]
daki [**camera**
= (**kemerli**)
oda]. Gemilerdeki
[**kamara**] da
buradan geliyor.

K A M İ K A Z E :

Japonca [**kutsal rüzgâr**] anlamındadır.
[**kami = tanrı / tanrısal / kutsal**] +
[**kaze = rüzgâr**]. Tarihte Moğol ordusunu
dağıtıp Japonya'yı kurtaran rüzgâra ad
olmuştur. II. Dünya Savaşında ise pilotların
düzenlediği intihar saldırılarının adıdır.

KANARYA: [kanarya adası]na özgü kuş. Ada ise adını Latince [canis = köpek]ten almıştır. Yani [kanarya adası = köpek adası]dır.

KANDİL:

Türkçeye Arapça [kandil = mum]dan gelmiş olsa da kökeni Latince [candela]ya kadar uzanır. Bu sözcüğün kökeninde de yine Latince [candeo = ışımak] vardır.

KANDİL GECESİ:

II. Selim döneminde kutsal gecelerde minarelerin kandillerle aydınlatılması geleneğinden adını almıştır.

K A N S E R :

Tümörün yengeci andırması nedeniyle Latince [cancrum = yengeç]ten türemiştir. Yengeç burcuna da [cancer] denir.

KAPADOKYA:

Eski Farsça [katpatuka = güzel atlar ülkesi] ismi günümüze kadar ulaşmıştır.

KAPRI: KAPUSKA:

Avrupalı turistlerin tatil destinasyonu olması sebebiyle ilk olarak İtalyan [Capri Adası]nda popüler olan şort. İsmi de buradan a l m ı ş

Rusça [kapuska] doğrudan [lahana] demektir. Onlardaki pişirme usulü nedeniyle bize sebzenin değil fakat yemeğin adı olarak gelmiş gibi görünmektedir.

K A R :

Eski Türkçedir. Değişmeden günümüze kadar ulaşmıştır.

K A R A S E V D A :

Aslında [sevda] zaten Arapça [esved = kara] sözcüğünden gelir. [kara sevda] ikilemedir, galat-ı meşhurdur.

K A R A K O L :

Moğolca [kara = bakma / gözleme], [karagul = gözcü]. Bunca yıl [kara bir kol] hayal ettikten sonra şaşırdınız değil mi?

KARANTİNA:

Fransızca [**quarante = kırk**]. Gemide hasta personel varsa karadakilere bulaşmasını önlemek amacıyla limana yanaşmadan önce kırk gün açıkta bekleme kuralından gelmiş.

KARAOKE:

Japonca [**kara = boş**], [**okesutora = orkestra**] demek. [**kara + oke**] de sizin doldurduğunuz [**boş orkestra**] olmuş.

KARATE

Japonca [**kara = boş**] ve [**te = el**] birleşiminden [**karate = boş el**], silahsız dövüş sanatının adı olmuş.

KARNABAHAAR:

Farsça [**karamb-i bahar**]dan alıntıdır. [**karamb = lahana**], [**karamb-i bahar = bahar lahanası**] demektir.

KARO:

Fransızca [**carré = kare**] sözcüğünden alınmıştır. Bazı yer döşemelerine ve iskambildeki kareye ad vermiştir.

KARPUZ:

Bize Farsçadan, Farsçaya ise Yunancadan. Yunanca [**karpas = her tür meyve**] ve [**karpuzi = karpuz**] demektir.

KARTPOSTAL:

Fransızca [**carte = kart**] + [**postale = posta**] sözcüklerinin birleşiminden oluşan [**carte postale = kartpostal**] sözcüğü dilimize de alınmıştır.

KASAP:

Arapça [**kassab**] sözcüğü [**kasaba**] ile aynı köktendir. Birinde etler kesilip bölünüyor, diğ er in de topraklar ve a r a z i l e r .

KASATURA:

İtalyanca [**cacciatore = avcı**] sözcüğünden dilimize alınmıştır. Söngünün İtalyanca karşılığı ise başkadır.

KAŞKOL:

Fransızca [**cache = saklamak**] ve [**col = boyun**] sözcüklerinin birleşiminden [**kaşkol = boynu s a k l a y a n , k o r u y a n**] t ü r e m i ş .

KATABOLİK:

[yıkım süreçlerine ilişkin] anlamındaki bu sözcük Yunanca [**kata = alt / aşağı**] ve [**-ballein = atma / fırlatma**] sözcüklerinin birleşiminden dir .

KATALİZ:

[**Erime / dağılma / çözülme**] anlamlarındaki bu sözcük Yunanca [**kata = aşağı / tamamen**] ve [**-lysis = çözülme**] sözcüklerinin birleşiminden dir .

KATLIAM:

[**katletmek**] ve [**amme = umum / halk**] sözcüklerinin birleşimidir.

KAYYUM:

[**kayyum = ebedi / Allah'ın bir sıfatı**] iken [**kayyim = yönetici / bekçi**] demektir. Kökleri aynı diye birbirleriyle karıştırılır.

KAZANMAK:

Kökeninde Eski Türkçe [**kazığ = toprak kazılarak / kabul soyarak elde edilen şey**] var.

KELEK:

Farsça [**kalak = ham meyve / ham kavun**] s ö z c ü ğ ü n d e n dilimize alınmıştır.

KEMAL:

Arapçadan [**kamal = tam / olgun / kusursuz**]dan alınmıştır.

KEŞ:

Farsça [kaş = çekiş / çeken] demektir. [esrarkeş = esrar çeken] gibi sözcüklerden düşerek tek başına kullanılır olmuştur.

K E T Ç A P :

Malayca [kichap], Çince [koechiap], [balık sosu] demektir. İngilizceye [ketchup] olarak gelmiş, bize de oradan.

KEŞKÜL:

Derviş / dilenci çanağı ve tatlı adı.
Bu sözcüğün kökeninde Farsça [kaş = çekmek / çeken] + [kul = çanak] sözcüklerinin birleşimi olan [kaşkul= çanak uzatan / dilenci] sözcüğü bulunuyor.
Dilimize ilk önce [keşkül-i fukara] olarak giriyor, daha sonra [fukara]sı düşüp[keşkül]ü kalıyor.
Belki de fukaranın çanağına doldurup ikram edildiğinden.

K I R M I Z I :

Ezilerek kırmızı boya yapılan koşnil böceğinin Arapça [kirmiz] adından [kirmizi].

KIŞ:

En eski Türkçe kelimelerden biridir ve günümüze kadar gelmeyi başarmıştır. Üşümenin adı tek!

KIŞLA:

Eski Türkçede [kış geçirme yeri]. Osmanlı'da [yazın sefere çıkan askerlerin kışın kaldıkları yer] anlamında.

KİBRİT:

Arapça [kibrîr = kükür] sözcüğünden. Yanıcı kısmının içerdiği kükürt (s ü l f ü r) nedeniyle bu adı almış.

K İ L İ T :

Kökeninde Eski Yunanca [kleio = kapatmak] vardır. [kapatmaya yarayan alet] anlamındadır.

K İ R A Z :

Giresun, yani [gerassus] ilinde yetişip oradan ad almış meyve. Almanca [kirsche], Fransızca [cerise], İngilizce [cherry] hep buradan.

K L A S İ K :

Latince [classis = sınıf]tan [classicus = Roma'da en üst sınıfa ait, birinci sınıf].

K L O Z E T : K O A L İ S Y O N :

Fransızca [**closet** = **kişisel oda**] dan İngilizce [**WC** = **Water Closet** = **su odası**]. Türkçede tuvalet taşının isim olmuş.

Fransızca [**coalition** = **siyasi ittifak**], Latince [**coalitus** = **dostluk**] ve [**coalescere** = **birleşip büyümek**] ten.

K O K O R E Ç :

Yunanca [**kokorotsi** = **mısır koçanı**], Sırpça [**kukuruza** = **mısır**]. Şekli nedeniyle bu ismi aldığı sanılır.

K O K P İ T :

İngilizce [**cock** + **pit**] yani [**horoz dövüşü alanı**] iken sözcük 17. yy.'da gemilere, 19. yy.'da da uçaklara alınmış.

K O K T E Y L :

İng [**cock** = **horoz**] + [**tail** = **kuyruk**] birleşiminden görüne de köklerinde Fransızca [**coquetier** = **yumurta kabı**] sözcüğü vardır. New Orleans'ta bir eczacının partiler organize edip hazırladığı özel içkiyi yumurta kaplarında sunmasından ad aldığı sanılır.

K O N K E N : K O R N E R :

İngilizce [**conquian**] in İspanyolca [**con quén** = **kiminle**] den ya da Çin oyunu [**Kon Khin**] den alındığı sanılır.

İngilizce [**corner** = **köşe**], [**corner shot** = **köşe vuruşu**]. Dilimize doğrudan [**korner**] olarak alınmıştır. Daha da ilerlenirse köklerinin [**horn** = **boynuz**] a kadar gittiği görülür.

K O R N İ Ş O N : K O R S A N :

Şekli küçük bir boynuzla benzetildiği için Fransızca [**corne** = **boynuz**] kelimesinden [**cornichon**] türetilmiştir.

İtalyanca [**corso** = **koşmak**] kökünden [**corsaro** = **akıncı**] anlamı türetilmiş. Korsan, buradan bize gelmiş.

KOT:

İsim babası onu Türkiye'ye getiren **[Muhteşem Kot]** adlı tüccar. **[Jean]** ise İtalya'nın **[Genova]** kentinden ismini alıyor. Benzer şekilde **[denim]** de Fransa'dan **[de Nîmes]** den gelen kumaş.

KOZMETİK:

[kozmos = düzen / âlem] ile aynı köklerden geldiğine şaşılabilirsiniz. Eski Yunanca **[kosmeo = düzenlemek / çeki düzen vermek / güzelleştirmek]**ten **[kosmetikos]**. Fransızca **[cosmetique = görüntü güzelleştiren / düzenleyen]**.

KOZMONOT:

Daha çok doğuda ve Rusya'da **[astronot]** ile aynı anlamda kullanılan bu sözcüğün kökeninde yunanca **[kosmos = evren]** ve **[nautes = gemici / denizci]** sözcükleri vardır. **[kozmonot]**lar, **[evreni keşfeden uzay gemilerinin mürettebatları]**dır.

KÖMÜR:

Eski Türkçe **[köyn = yanma]** sözcüğünden **[köynür = yanan]** sözcüğüne, oradan da günümüze kullanılan **[kömür]**e.

KRAMPON:

[kramp] ile aynı **[bükme / eğme / kıvrıma]** köklerinden gelmiştir. **[crampon = eğri uçlu metal / çivi]** demektir.

K R A V A T :

Fransızca **[cravate = hırvat]** tan türetilmiştir. **17. yy.**'da Fransız ordusundaki Hırvat askerlerin boyunbağından.

KREŞ:

Fransızca **[crèche = beşik / çocuk odası / çocuk yuvası]** sözcüğünden alınmıştır.

KRİZANTEM:

Yunanca **[khrysos = altın]** + **[anthemon = çiçek]** birleşiminden **[khrysanthemon = altın çiçeği]** türetilmiştir.

K R O Ş E :

Fransızca **[crochet = çengel]** sözcüğünden alıntıdır. Boksta kolu çengel şekline getirerek yapılan vuruşun da adıdır.

K U M K U A T :

Çince **[kamkwat = altın turunc]** demektir. **[kam = altın] + [kwat = turunc]** birleşimindedir.

KUMPIR:

Almanca **[grundbirne]**, patatesin bir adı. Bulgarca ve Sırpçaya **[krumpir]** olarak

geçip bize kadar ulaşmıştır.

KURBAĞA TOSBAĞA KAPLUMBAĞA:

Köklerinde eski Türkçe [baka / bağa = kurbağa] var.
[kaplumbağa = kaplı-bağa], yani evi sirtında.

KURBAN: Arapçadan dilimize geçmiştir. **[Tanrıya sunulan adak]** anlamındadır.

KURUŞ: KUZU:

Büyük gümüş paraya Latince **[grossus]**, yani **[kalın, kaba]** denmiş. Almandada **[grosch]**, bizde **[ğuruş / kuruş]**.

Eski Türkçe **[kuzı]** sözcüğünden günümüze kadar dilimizde yaşamaya devam etmiş bir kelimedir.

KÜLLİYE:

Arapça **[kull' = tam / bütün]**. Caminin çevresinde kurulmuş medrese, sebil, hastane vb. yapıların **[bütün]**ü demektir.

KÜRDAN:

Fransızca **[curer = kazıyarak temizlemek]** ve **[dent = diş]** sözcüklerinin birleşiminden oluşan **[cure-dent = diş temizleyici]** nin dilimize alınmış hâlidir.

KÜRTAJ:

Fransızca **[curer = kazıyarak temizlemek]** sözcüğünden **[curetage = bıçakla kazıma şeklindeki cerrahi müdahale]** türetilmiş ve dilimize de alınmıştır.

LACİVERT:

[Laciverd dağı]ndan çıkarılan koyu mavi süs taşının ismidir. Sözcüğün Hintçe aslı **[râcâ-varta]**, yani **[kral payı]**dır.

L A G E R :

Bu bira türü, yapıldıktan sonra içmeden önce bir süre saklanması gerektiği için ismini saklandığı

yerden, Almanca **[lager = mahzen]**den almıştır.

LAHMACUN:

Arapça **[lahm = et]** ve **[acin = yoğrulmuş]** sözcüklerinden türetilmiştir. **[Lahm-i acin]**, **[yoğrulmuş et]** demektir.

LÂLE: Farsça **[lal = kırmızı]** kökünden türeyip anemon benzeri kırmızı çiçeklere verilen bir ad olarak benimsenmiştir.

LAMBADA:

Portekizcede **[lamba = kalça]** demektir. Lambada da **[kalça dansı]** anlamına gelmektedir.

LANGIRT:

Çıkardığı seslerden ötürü hepimizin bildiği **[langır-lungur]** yansıma tabirinden türetilmiştir.

LAVANTA:

Yıkamış çamaşırlara ve banyolara güzel koku vermek için kullanıldığı dönemlerde İtalyanca **[lavanda = yıkama]** sözcüğünden ad almış ve günümüze kadar ulaşmıştır. **[Lavabo]** da aynı köklerden gelir.

LEOPAR:

Yunanca **[leon = aslan] + [pardos = panter]** sözcüklerinin birleşiminden ad almıştır. Eski zamanlarda bu iki türün melezi olduğu düşünüldüğü için böyle adlandırılmıştır.

LEPİSKA:

Osmanlı döneminde Avrupa'daki **[Leipzig]** şehrinde gelen kumaşlara **[Lepiska]** denmiş. Şaça geçişi tartışmalı.

LEYLEK: LİBERO:

Boşuna leyleğin ömrü **[laklak]** la geçiyor denmemiş; meğer kelimenin kökeni de Arapça **[laklak]** etmektenmiş.

İtalyanca **[libero = serbest / özgür]** anlamlarındadır. Futbolda **[serbest santrfor]** anlamında kullanılmaktadır.

LİSE:

Kökeninde Eski Yunanca **[lykos = kurt]** sözcüğü vardır. Tanrı Apollon'un lâkabı

[Lykeios = kurtların efendisi]dir.

[Lykeion], Apollon tapınağı yakınlarında Aristoteles'in ders verdiği bahçelerin de adıdır.

LOKANTA:

Lokal sözcüğü ile aynı köktendir. Kökeninde Latince **[locare = ikâmet ettirmek / para yatırmak / kiralamak]** vardır. İtalyanca **[locanda = han / konuk evi / hem odaları, hem yemek servisi bulunan konaklama yeri]** demektir.

LOL:

İnternette 1993'te **[Laughing Out Loud]** yani **[yüksek sesle gülmek]** cümlesinin baş harflerinden oluşturulmuştur.

LOSİYON:

Latince **[lotionem = yıkama]** sözcüğünden türeyerek Fransızca **[lotion]** aracılığı ile dilimize giriş yapmıştır.

LÖSEMİ:

Yunanca **[Leukos = beyaz] + [haima = kan]**. İlk kez **[beyaz kan]** hücreleri olan akyuvarlarda saptandığı için bu adı almış.

LTE:

Telefonlarınızda görmeye başladığınız bu simge **[Long Term Evolution = uzun vadeli evrim]**'in baş harfleridir. Başımıza daha neler gelecek.

LÜMPEN:

Almanca **[Lumpenproletär = Proletaryanın alt sınıfı]** sözcüğünün kısaltılmış hâli olarak dilimize alınmıştır.
Almanca **[Lumpen = paçavra]**.

M

MAAZALLAH:

Arapça **[maâz = korunak / sığınacak yer]**
+ **[Allah]** birleşiminden **[maazallah = Allah korusun / Allah'a sığınırım]** anlamında.

MAÇO:

Kökeninde İspanyolca
[macho = erkek (hayvan)]
sözcüğü vardır.

MADİK:

Ermenice
[madig = parmak]
demektir. Argoda
**[madik atmak
= parmak
atmak,
parmaklamak]**
anlamındadır.

MADONNA:

İtalyanca **[ma = 1.tekil sahiplik eki]**
+ **[donna = hanımefendi / kadın]**
birleşiminden **[madonna = kadının]**.

MAFYA:

İtalyanca **[mafia]**. Sözcüğün bir Arap
lehçesindeki **[mahyas = agresif /
kibirli / palavracı]**dan türediği
sanılıyor.

MAGENTA:

Fransız ve Sardinyalıların, İtalya'nın **[magenta]** şehrinde Avusturyalıları bozguna uğrattığı savaştan kısa bir süre sonra keşfedilen bir renk olması nedeniyle bu şehrin ve savaşın adını almıştır.

MAHYA:

Farsçadan gelen **[mehtap = ay ışığı]** sözcüğü ile aynı köktendir. Farsça hem gök cismi hem de süre anlamında **[mah = ay]** demektir. **[mahya = Ramazan ayı süresince minareler arasına gerilen yazı / resim]**.

MAKLUBE:

Filistin mutfağından tanıdığımız bu yemeğin adı Arapça **[kalaba = ters çevirdi]** sözcüğünden geliyor. **[mablube = çevirme]** demek.

MANGA:

Japonca **[çizgi film / karikatür]**
Yine Japonca orijinal anlamı **[istemsiiz yapılan resim]** Serbest, akıcı ve alışılmadık çizimlerden oluştuğu için bu adı almış.

MANİFATURA:

Latince **[manufactura]**dan, **[el işi / el üretimi]** anlamında. **[manu = el ile] + [factura = işçilik]**.

MANSİYON: M A R A T O N :

Ödül törenlerinden tanıdığımız bu sözcük twitter'dan da iyi bildiğimiz **[mention = anma]** sözcüğüyle aynı.

Eski Yunanca **[marathon = rezene bitkisi]**dir. Aynı zamanda Yunan ordusunun Pers ordusuna karşı zafer kazandığı ovanın addır. Bu zafer haberini Maraton'dan Atina şehrine koşarak ulaştıran Pheidippides adlı kahramanın anısına koşulan olimpiik koşunun ismidir.

MANUEL:

Latince

[manus = el]
sözcüğünden
[manualis = el ile yapılan]
anlamındadır.

MARGARİN:

Yunanca **[margarites = inci]** sözcüğünden. Bileşimindeki yağ kristallerinin inci gibi parlaması nedeniyle ona bu ad uygun görülmüş.

MARIJUANA:

İspanyolca kökeni belirsiz **[marihuana]**; argoda, şarkılarda ve edebiyatta **[Maria Juana]** ve **[Mary Jane]** olarak da bilinir. Ne yaptın örümcek adam?!

MARMELAT:

Kökeninde Portekizce **[marmelo = ayva]** ve **[marmelada = ayva reçeli]** vardır.

MART:

Latince **[martius = mars'ın ayı]**. Savaş tanrısı **[mars]** için bu ayda yapılan şenliklerle ona ithaf edilmiş.

MARZİPAN:

Etimolojik yolculuğunda İtalyanca **[marzapane = şeker kutusu]** sözcüğü vardır. **[badem ezmesi]**ne ad olmuştur.

MASKOT:

Provensal dilinde **[masco = büyücü]** demektir. Buradan türeyen Fransızca **[mascotte]**un anlamı da **[uğur getirdiğine inanılan nesne]**dir.

MASLAK:

Kökeni belirsizdir. **[maslak = su yolu / su haznesi]** anlamları vardır. **[musluk]** ile benzeştir.

MAVZER:

Bir tüfeğe ad olan bu sözcüğün kökeninde bir marka vardır. Alman **[Paul von Mauser]** adlı sanayiciden adını alan **[Mauser]** silah markası.

MAYDANOZ:

Kökeninde Yunanca **[Makedonision = Makedonya otu]** vardır.

MAYIS: MAYO:

Yunan mitolojisinde Hermes'in annesi **[Maia]**dan ad almıştır.

M A Z O T :

Fransızca **[mazout]** ve Rusça **[mazut] = [akaryakıt yağı]** demek. Rusça **[mazuta = yağ]** sözcüğünden türetilmişlerdir.

Vücudu sarmasından ötürü Fransızca **[maillot = bebek kundağı bezi]** sözcüğünden evrilerek dilimize giriş yapmıştır.

M E C B U R :

Arapça **[cbr]** kökünden gelir. **[zorunda bırakılmış]**a ek olarak **[kaynaştırılmış]** anlamı vardır. Şiirdeki gibi. Ben sana mecburum, yani kaynaştırılmışım.

MEDRESE:

[ders] kökünden, ders yapılan yer anlamında.
[tedrisat = eğitim] ve **[müderris = öğretmen]**
de aynı kökten gelmektedir.

MELANKOLİ:

Üzüntülü ve kederli ruh durumunun eski çağlarda
vücutta biriken **[kara safra]**dan ileri geldiği sanıldığı
için Eski Yunanca **[melas = siyah / kara]** +
[khole = safra] sözcüklerinin birleşiminden
türetilmiştir. **[melankoli = kara safra]**
demektir.

MENŞEVİK:

Rusça **[men'she = daha
küçük / minimal]** sözcüğünden
türetilmiştir. Lenin tarafından Rus
Sosyal Demokrat Partisinin azınlık
olan kanadı için kullanılmıştır.

MERCEDES:

İspanyolcada kadın
ismi olarak kullanılan
Mercédes,
[merhametler]
demektir.

MERHABA:

Kökeni Arapçadır. Arapça **[merhab =
rahatlık / ferahlık]**tan türemiştir. **[beni
rahatlattın / ferahlattın]**
anlamları vardır.

MESAI:

Arapça **[masaat = emek / gayret]** sözcüğünün
çoğuludur. **[mesai = emekler / gayretler]** demektir.

MEHTAP: Farsça **[mâh = ay]** ve **[tâb = ışık, parlaklık]** birleşiminden **[mâh-tâb = ay ışığı]** türetilmiştir.

M E S C İ T : M E Ş R U B A T :

Arapça [secde = yere kapanıp tapınma] ile aynı köktendir. [Mescit = secde yeri] demektir.

Arapça [şurup, şarap, şerbet] ile aynı köktendir. [meşrubat = içilen şeyler] demektir.

METABOLİZMA:

[canlı organizmalarda biyolojik ve kimyasal değişimlerin bütünü] anlamındaki bu sözcük Yunanca [meta = öte / değişim] ve [-ballein = atma / fırlatma] sözcüklerinin birleşimindedir.

METAFİZİK:

[fizikten sonrası] anlamındaki bu sözcük Yunanca [meta = ilerisi / sonrası] ve [physika = fizik] sözcüklerinin birleşimindedir.

METAZORİ:

Yunanca [me to zori = zorla / zoraki / istemeden yapılan] anlamında kullanılan bu deyim dilimize [metazori] olarak giriş yapmıştır.

METASTAZ:

[Kanserli hücrelerin sıçrayarak yayılması] anlamındaki bu sözcük Yunanca [meta = ileri / değişim] ve [histanai = yerleşme / yerleştirme] sözcüklerinin birleşimindedir. Hastalığın ilerleyerek daha farklı bölgelere yerleşmesidir denilebilir.

METROBÜS:

Fransızca [métropole = şehir] ile Latince [omnibus = herkes için] sözcüğünde aslında tek başına anlamı olmayan [-bus] takısının birleşiminden türetilmiştir.

MEVLANA:

Arapça [mevlâ = efendi] sözcüğüne l. çoğul iyelik eki [-na] eklenmesiyle [mevlânâ = efendimiz] türetilmiştir.

MEZALİM:

[zulüm]ün çoğuludur. Kökeninde Arapça [zulm] vardır; bu ise Akatça [şulmu = karanlık / siyah] tan gelir.

MEZUN: MİGREN: MİNYON:

[izin] sözcüğüyle aynı Arapça kökleri taşıır. **[izin almış / izinli]** anlamlarındadır.

Eski Yunanca **[hemi = yarım] + [kranion = kafatası]** birleşiminden **[hemikranion]**, kafanın bir bölgesinde görülen baş ağrısı.

Fransızca **[mignon = sevimli / küçük]** demektir. Dilimize doğrudan giriş yapmıştır.

MİRAÇ:

Arapça **[maraca = tırmanmak]**tan **[maâric = merdiven]**. **[mirac gecesi = Hz. Muhammed'in göğe tırmandığı gece]**.

M O N D A Y : MONT:

[moon = ay]dan **[ayın günü]**. Benzer şekilde Latince **[lunae = ay]**dan Fransızca **[lundi]**, İtalyanca **[lunedì]**, İspanyolca **[lunes]**.

II. Dünya Savaşında İngiliz general **[Alexander Montgomery]**'nin giydiği ceketten **[mont]** kısaltmasıyla bize gelmiştir.

MORTGAGE:

Fransızca **[mort = ölü]** ve **[gage = rehin]** kelimelerinin bileşimindendir. **[ölü(müne) rehin]** gibi garip bir anlamı var.

MOTİVASYON:

Kökeninde Fransızca ve Latince **[hareket]** vardır. Harekete geçin!

MOTO GP:

[GP], Fransızca **[grand prix = büyük ödül]**ün kısaltmasıdır. Motosiklet yarışlarındaki en üst noktadır.

M O U S E :

Sanskritçe **[mus = hırsız]** kökünden türetilmiş. İnsanlardan yiyecek çalmaları sonucunda fareler de bu adı almış.

MUALLİM:

İlim, âlim, ulemâ, tâlim ile aynı köktendir. **[muallim = âlim eden]** demektir.

MUAMMA:

Arapça [**âmâ** = **kör, gözleri görmeyen**] ile aynı köktendir. [**karanlık / gizemli / bilinmeyen**] anlamlarındadır.

MUCİZE: MUHAMMED:

Arapça [**acz**] kökünden. [**aciz bırakan**] anlamındadır. [**mucize**], [**insanı hayrete düşürüp aciz bırakır**].

Arapça [**hmd**] kökünden [**hamd = övme**], [**muhammad = övülen**].

MUM:

[**mumya**] sözcüğü ile aynı köktendir. Farsça [**mum** = **balmumu / balmumundan yapılıma aydınlatma aracı, kandil**] sözcüğünden alınmıştır.

MUSAKKA:

Arapça [**saky** = **su verme / sulama**], [**musakka** = **sulu yemek**] demektir.

MUŞTA:

Farsça [**muşt** = **yumruk / tokat**] sözcüğünden [**mušta** = **yumruk atarken parmaklara geçirilen demir**].

MUTFAK:

Arapça [**tabh** = **pişirme**], [**tabahat** = **aşçılık**], [**matbah** = **yemek pişirilen yer**]. Hepsi aynı kökten.

MÜBAREK:

Arapça [**bereket**] ile aynı köktendir. [**bereketli / kutlu / kutsanmış**] anlamları vardır.

MÜCRİM: MÜSAİT: MÜSLÜM:

Arapça [**curm**] yani [**cürüm / suç**] işleyen. [**mücrim** = **suçlu**] demektir.

Arapça [**yardımcı / yardım eden**] anlamında. Bizde farklı anlamlar da almış.

Arapça [**muslim**], [**Allah'a teslim olan, Müslüman olan**] anlamında.

MÜZE:

Mitolojide edebiyat bilim ve sanatın koruyucusu olan dokuz tanrının, dokuz [**mousa**]'nın tapınağı [**mouseion**]dan ad alır.

MÜZEYYEN:

Arapça [**ziynet** = **süs, bezeme**] ile aynı köktendir. [**müzeyyen** = **süslenmiş / bezenmiş**] demektir.

N

NARGİLE:

Farsça [**nargil** = **hindistan cevizi**]nden alınmadır.
İlk nargilelerde hazne Hindistan cevizinden oyulduğu için bu adı almıştır.

NATO:

[**North
Atlantic Treaty
Organization**],
yani [**Kuzey
Atlantik
Antlaşması
Örgütü**]
kelimelerinin baş
harflerinden.

NATÜRMORT:

Fransızca [**nature** = **doğa**] ve
[**morte** = **ölü**] kelimelerinden
oluşur. [**Nature morte**
= **ölü doğa**]. Durgun obje
resimlerine ad verir.

NAZAR:

Arapça [**nazar** = **bakış**] sözcüğünden
alınmıştır. [**göze gelmek**] deyiimi
şimdi biraz daha anlamlı geliyor, değil mi?

NAZİ:

A l m a n c a
[**n a t i o n a l -**
s o z i a l i s t i s c h e
= **u l u s a l -**
s o s y a l i s t]
kelimesinin ilk
iki hecesinin
telâffuzundan
gelmektedir.

N E K T A R :

Yunancada [nektar = tanrıların
ölümsüzlük içeceği]; [nek =
ölüm] ve [tar = atlatan] dan
[nektar = ölümü atlatan], yani
[ölümsüzlük iksiri] türetilmiş.

NEMRUT: Kuran'a göre Hz.
İbrahim'e zulmetmiş olan efsanevi hükümdar.
Tevrat'a göre Asur / Babil hükümdarı.

NIKEL:

Madenciler
kazı sırasında
bakıra benzeyen
ama daha değersiz
olan nikele
rastladıkları zaman
harcadıkları emeğe
kızıp ona
[**Kupfer-**
nickel],
yani
[**bakır**
şeytan]
 demişler. Yani
[**nikel**]
tek başına
[**şeytan**]
demek.

NINJA:

Japon kültüründe ve tarihi dokümanlarda daha
çok anlam bazlı okunuşu olan [**shinobi**]
adıyl a anılsa da ses bazlı okumaya göre
[**ninja**]dır ve batı dünyasında bu biçimi
daha çok kabul görmüştür. [**saklanmak**
/ **sıvışmak**] anlamlarındadır.

NIŞAN:

Babil
takviminin
ilk ayı.
Sümerce
[**nisag** =
ilk / ilk
meyveler]
sözcüğünden
geldiği
düşünü lüyor.

NOEL:

İsa'nın doğumuna
ithafen Latince
[**natalis** =
doğum] dan
Fransızcaya
[**nael** / **noel**]
olarak alınmış
ve dilimize de
bu hâliyle giriş
yapmıştır.

NOODLE:

Bir uzak doğu yemeği olarak bilinse de kökeni Almanca **[nudel]** sözcüğündedir ve o dönem Uzak Doğu'dan bağımsız olarak Avrupa'da da yenmektedir.

NOSTALJİ:

Yunanca **[nostos = eve dönmek]** + **[algos = acı]** kelimelerinin birleşimindendir. **[eve dönmeye dair hissedilen acı]** gibi bir anlamı vardır.

NOVEMBER:

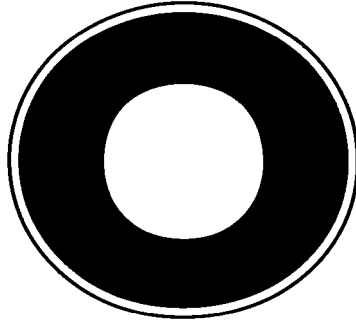
Marttan başlayan Roma takviminin [dokuzuncu ayı]. Latince [novem = dokuz]. Bizim [kasım]ın hikayesi başka.

NUSH:

A r a p ç a
[nush = öğüt
/ nasihat]
demektir.

NÜFUS:

Arapça **[nefes]** ile aynı köktendir. **[nefes alanlar]** da denilebilir. Nefes aldığınız müddetçe nüfusun bir parçasısınız.

OCTOBER:

Mart ayından başlayan eski Roma takviminin sekizinci ayı.
Çünkü Latince [**octo** = **sekiz**] demek.

OFSAYT:

İngilizce [**off-side**]'dan gelir. [**side** = **taraf**], [**off-side** = **topla oynamanın yasak olduğu taraf**] demektir.

OKEY:

Osmanlı'da [**el turaft** = **sıralı taşlar**] veya [**ol kiraat-ı** = **rakibin taşlarını okumak**] adlarından [**okey**]e evrildiği sanılıyor.

OKUL:

Türkçe [**oku**] sözcüğünden türetilmiş gibi görünse de Fransızca [**école**] sözcüğünün etkisi yeterince açıktır.

OMLET:

Kökeninde biçimi nedeniyle Latince
[lamella = ince levha]
varken ses değişimleri sonucu
Fransızca **[omelette]** olmuştur.

ORİGAMİ:

Japon kâğıt katlama sanatının
adıdır. **[ori = kâğıt] + [kami**
= katlama] birleşiminden
[orikami = kâğıt
katlama].

ORUÇ:

Kökeninde Soğdca **[rös = gün]** sözcüğü olduğu
sanılır ve Türkçeye geçiş yolu tartışmalıdır.

OTİZM:

Yunanca **[autos = kendi]** sözcüğünden **[-izm]** ekiyle türetilmiştir.
[otizm = kendicil / kendine kapanık] anlamlarını içerir.

OTOBAN:

Almanca **[auto = otomobil] + [bahn = yol]**
sözcüklerinin birleşiminden türetilen **[autobahn = otoyol]**
sözcüğü dilimize de alınmıştır.

P

PABUÇ: PAÇANGA:

Farsça [pa = ayak] + [puş = örtü] birleşiminden [papuş = ayak örtüsü] türetilerek dilimize alınmıştır.

Meksika kültüründe [**pachanga** = **insanların kutlama için bir araya gelmesi / parti**] anlamlarında. Aynı zamanda Küba'da bir dans stiline ve müzik türünün de adı. Bizdeki böreğin adı buradan mı geliyor, o r a s ı b i r a z m e ç h u l .

PAGAN:

Latince [**paganus = köylü / sivil / savaşçı olmayan**] sözcüğünden gelir. Hristiyanlaşma döneminde köylü halkın eski tanrılara bağlılığı nedeniyle dinsiz addedilmesinden anlam farklılığını alır.

PALMİYE:

Yaprakları avuç içindeki izlere benzetildiği için kökeninde Latince [**palma = el ayası / avuç içi**] sözcüğü vardır.

P A N A M A :

Yerli dilindeki rivayete göre **[balıklı / çok balık çıkan yer]** demektir.

PANİK:

Eski Yunanca **[Panikon]**, yani orman tanrısı **[Pan'ın verdiği]** korku. **[Pan]**'in çıkardığı seslerle sürüleri ve yalnız insanları korkuttuğu düşünüldüğü için bu adı almıştır.

PANZER:

Almanca **[panzerdivision = zırhlı birlikler]**, **[panzer = tank / zırh]**. Kökeninde Fransızca **[panciere = karın zırhı]** var, O da **[pance = karın / göbek]**ten.

PAPARAZZİ:

İtalyan yönetmen Fellini'nin **[vızıltı]**ya benzeterek **[rahatsız edici fotoğrafçı]** karakterine seçtiği soyadından yayılmıştır.

PAPATYA:

Çiçeğin adının Yunanca **[papadia = papazın karısı]** deyişinden türediği sanılıyor.

PAPYON:

Fransızca ve
Latince
**[papillon /
papilio]** yani
[kelebek]
sözcüğünden
evrilmiştir.

PARA:

Farsça **[pâre
= parça]**
dan geldiği
düşünülse de
etimolojisi de
kendisi gibi
tartışmalıdır.

PARALEL:

Yunanca **[para-
= yanında]**
+ **[allellois =
birbirinin]**
birleşiminden
**[parallelos
= birbirinin
yanında].**

PARANOYA:

Eski Yunanca **[noia = anlama /
algılama]** ile **[para- = yanında
/ ötesinde]** kelimelerinin birleşiminden
[algi ötesi] gibi bir anlamı olan hastalık adı.

P A R A T O N E R :

[para- = önleyici / koruyucu] ön eki ile Fransızca
[tonerre = yıldırım] sözcüklerinden **[paratonerre
= yıldırımdan koruyucu]** türetilmiştir.

PARAŞÜT:

**[para- = önleyici
/ koruyucu]** ön eki
ile Fransızca **[chute =
düşmek]** sözcüklerinden
**[p a r a c h u t e =
düşmeyi önleyici]**
anlamı türetilmiştir.

P A R A V A N :

İtalyanca **[parare = savuşturmak]** ve **[vento = rüzgâr]** birleşiminden
türetilmiştir. **[rüzgâr savuşturan / rüzgârlık]** anlamındadır.

PARLAMENTO:

Fransızca **[parler
= konuşmak]**
f i i l i n d e n
**[parlement
= müzakere
/ m e c l i s]**.
İtalyancası da
Türkçesi gibi
[parlamento].

PAVYON:

Fransızca **[pavillon
= çadır / küçük
bina].** Türkçe **[gece
kulübü]** anlamı
Taksim Gazinosu'nun
sonradan inşa edilen ek
binasına **[paviyon]**
denmesiyle mimlenmiş.
Nereden nereye.

PEÇETE:

İtalyancada
[pezzo = parça].
**[pezzetto =
parçacık]** demek.
**[küçük kumaş
veya kâğıt
parçası]** anlamında
kullanılmış.

P E D A G O G :

Yunanca [**pais = çocuk**] + [**agogos = lider**] sözcüklerinin birleşiminden. Roma döneminde [**çocuklara liderlik edip onlara okulda ve dışarda eşlik eden köle**] demek.

PEDAL:

Hint Avrupa dilinde [**ped = ayak**], Latince [**pedalis / pedale = ayağa ait / ayakla**], yani [**ayakla kullanılan şey**] demek.

P E L E S E N K :

Aslı Farsça [**pâr-seng = yük taşı**]dır ancak sonradan [**balasan = reçine / balsam**] sözcüğüyle karıştırılmıştır.

P E N A L T I :

Latince [**poena = ceza**]dan Fransızca [**pénalité = hukukî ceza**]ya, oradan da İngilizce [**penalty = her çeşit ceza**]dan bize.

PENCERE:

Farsça [**badgire**] sözünün dilimizdeki yansımasıdır. [**bad = rüzgâr**] + [**gir = tutan**] = [**rüzgâr tutan**] anlamındadır.

PENGÜEN:

Gal dilinde [**beyaz kafa**] demektir. [**pen = kafa**] ve [**gwyn = beyaz**] kelimelerinden oluşmuş bir sözcüktür.

PERGEL:

Farsça [**par = daire**] ve [**kâr / gâr = yapma, etme**] sözcüklerinden [**pargâr = daire yapan**] türetilmiş ve dilimize de alınmıştır.

PERİSKOP:

İngilizce [**peri- = çevre**] + [**-scope = görüntüleyici**] birleşiminden [**periscope = çevre görüntüleyici**].

PERŞEMBE:

Farsça [**panc = beş**] + [**şanba = cumartesi**] birleşiminden [**panc-şanba**]. [**pazardan başlayan haftanın beşinci günü**] demektir.

PEŞKEŞ ÇEKMEK:

Farsça [**peş = ön**] + [**kaş = çekmek**]ten [**peşkaş**]. Verilmemesi gereken şeyi uygunsuz ve yersiz olarak vermek demektir.

PEŞMERGE:

Kürtçe [**pêş = ön**] + [**merg = ölüm / can / ruh**] birleşiminden
[**pêşmerge = ölüme önden gidenler / öncü fedailer**]
anlamındadır.

PET ŞİŞE:

[**polietilen tereftalat**]

adlı
polimerin
kısaltması

[**PET**]tir.
Pet şişeye
ilk patent
1973'te
alınmıştır.

PİDE:

Yunanca
[**pita**
= **yassı**
ekmek /
pay / kek]
sözcüğünden
alınmadır.
[**pizza**]nın
da bu
kökten
beslendiği
sanılmaktadır.

PEYNİR: PEZEVENK:

Farsça [**panîr**]
den alınmıştır. Avesta
dilineki [**payah**]
ve Sanskritçedeki
[**payas**]tan yani
[**süt**]ten gelir.

Bir görüşe göre Ermenice [**poz = fahişe**]
+ [**avak = bey / ağa / reis**] sözcüklerinin
birleşiminden geldiği sanılıyor. Bu görüşe
göre [**pezevenk = fahişe ağası**]. Bir
başka görüşe göre de Farsça [**pejavend**
= **kapı sürgüsü**]nden geldiği sanılıyor.
Bu durumda [**kapıyı bekleyen adam**]
olarak düşünülmüş olabilir mi?

PIKACHU:

Japonca [**pika = elektrik kıvılcımının çıkardığı ses**] ile [**chu = farenin çıkardığı ses**]in birleşimidir.

PİJAMA:

Avrupalıların Hintlilerden öğrendikleri ve orijinal ismi Farsça
[**pae-jamah = bacak giysisi**] olan rahat kıyafet.

PİLATES:

Alman beden
eğitimi hocası
[**Joseph**
Pilates]
in geliştirdiği
ve soyadının
verildiği
yöntem.

PİNG-PONG:

Aslında oyunun
adı değil,
Amerikalı Parker
Brothers'a
ait markanın
adıdır. Marka
yayıldıkça [**masa**
tenisi] ismi
yerine
[**ping-pong**]
kullanılır olmuştur.

PİRZOLA:

İtalyanca
[**bresaola**
=
kızartma]
sözcüğü
dilimize
değişik değişik
[**pirzola**]
olarak
ulaşmış.

PİSUVAR:

Adının kibar durduğuna bakmayın. Fransızca **[pisser = işemek]** sözcüğünden **[pissoir = işeme yeri]** türetilmiş.

PİŞMANİYE:

Yüne benzediğinden Farsça **[paşm = yün]** sözcüğüne Arapça **[-iyye]** eklenmesiyle oluşmuştur. Pişmanlık kısmı sadece bir yakıştırma.

PİTORESK:

Kökeninde İtalyanca **[pittore = ressam]** sözcüğü vardır. **[resmi yapılmaya değer]** anlamındadır.

PİYADE:

Farsça **[piyade = yaya / yaya asker]** sözcüğü, **[pad = ayak]** sözcüğünden türeyerek dilimize ulaşmıştır.

PLASEBO:

[deney amaçlı kullanılan fakat gerçekte bir etkisi olmayan ilaç] anlamındaki bu sözcüğün kökeninde Latince **[placere = memnun etmek]** vardır. Latince **[placebo = memnun edeceğim]** demektir.

POKÉMON:

Bir Japon markası olan **[Poketto Monsuta = Cep Canavarları]** nın kısaltılmış hâlidir.

POLEMİK:

Kökeninde Eski Yunanca [**polemos = savaş**] vardır. Abartırsak [**polemiğe girmek = savaşa girmek**] tir di ye bi li ri z .

P O R N O :

Yunanca [**pornographos = fahişe tasviri**]. [**porne = fahişe**] + [**graphein = yazmak**]. Evvelâ müstehcen tablolar için kullanılmış.

PORTAKAL: P O Ş E T :

Portekiz'in adı [**Portugal**] dır. Bu Akdeniz meyvesi bize Portekizlilerce tanıtıldığı için bizdeki adı [**portakal**] dır.

İngilizce [**pocket = cep**] ile benzeştir. Fransızca [**pochette = küçük cep / torba**]. Naylon torba anlamıysa bi ze ö z g ü .

POYRAZ:

Yunanca [**voreás / boréas**] sözcüğünden dilimize geçmiş. Kuzeydoğudan esen rüzgâr anlamındadır. [**Bora**] da bu köktendir.

P R E S T İ J :

Günümüzdeki anlamı [**itibar**] olsa da asıl anlamı Latince [**praestigium = illüzyon / aldatma**] dır.

P R O B L E M :

Eski Yunanca [**proballein**]. [**pro = öne**] + [**ballein = atmak**]. Zor bir soruyu [**öne sürmek**] anlamı var.

PROFESÖR:

Kökeninde Latince [**pro = ön**] ve [**fateri = söylemek, ikrar etmek**] sözcükleri vardır. [**profiteri = açıkça söylemek, görüş belirtmek**]. [**professor = akademik konuda görüş belirten uzman**].

PROPAGANDA:

Latince [**propagare = uzatmak / genişletmek / yaymak / fidan dikip büyütme**] ten. Evvelâ Hristiyan misyonerliğe ad olmuş.

PURO: İspanyolca [**puro = saf / katışıksız**] demektir. Tütünler sigarada olduğu gibi kâğıda değil de yine tütüne sarıldığı için; yani tamamı saf tütünden oluştuğu için bu adı almıştır.

R

RACON: R A D A R :

İtalyanca **[ragione]** sözcüğünden alınmıştır. Özünde birçok anlamı olmakla birlikte bizde **[yol / usul]** anlamındadır.

İngilizce **[radio detecting and ranging]** yani **[radyo dalgaları ile tespit ve mesafe tayini]** sözcüklerinin ilk harflerinden oluşturulmuş bir kısaltmadır.

RADİKAL:

Latince **[radix = kök]** sözcüğünden türeyerek dilimize kadar ulaşmıştır. **[kökten]** anlamındadır.

R A K I :

Arapça **[araki]** sözcüğünün dilimize geçmiş hâlidir. Bu ad Arapçada her türlü damıtılmış içki için kullanılır.

RAMAZAN:

Bir ay ismi olan **[ramazan]** Arapça **[rmd]** kökünden gelir, özünde **[kavurucu sıcak]** anlamı vardır. Belli ki zaten sıcak olan o bölgenin çok daha sıcak günlerine denk geldiğinde bu adı almış.

RANDEVU:

Fransızca **[rendez-vous = buluşma]** dan. Birebir çeviride anlamına biraz alışmanız gerekebilir: **[rendez = takdim / sunu]**, **[vous = siz]**; yani **[kendinizi takdim ediniz]**.

REFREF:

Arapça **[refârîf = döşek / minder]** demektir. Miraç gecesi Hz. Muhammed'in **[son ağaç]** tan sonra binip üzerinde gittiği minderin ismidir.

REGAİB/P: R E K Â T :

Arapça **[râgibe]** nin çoğulu. **[rağbet olunan, rağbetle istenilen şeyler / dilekler / hediyeler]** anlamında.

Arapça **[rükû = saygı / dua ile öne eğilme]** sözcüğünün çoğuludur. **[rakaat = eğilmeler / namazın bölümleri]** anlamındadır.

RESTAURANT:

Fransızca **[restaurer = onarmak / yenilemek]**, **[restaurant = canlandıran, güç veren (yemek)]** demektir. Boulanger adlı bir işletmeci Paris'te Louvre civarında bir dükkân açmış ve adına **[restaurant]**, yani **[güç veren]** dediği yemekler satmaya başlamıştır. Kelimeler bazen işte böyle yayılır.

RENK:

Farsça **[rang = boya / renk]**, Sanskritçe **[raga / raag = renk]**.

Hint müziğindeki **[raga]** da renk demektir.

REYON:

Fransızca **[rayon = petek gözü]** sözcüğünden **[mağazanın bir bölümü]** anlamına evrilmiştir.

RİMEL:

Aslında ürünün değil markanın adıdır. **[Rimmel]** adlı kozmetik markası dilimize ürünün de adı olarak alınmıştır.

ROBOT:

Çek dilinde
[Robota]
sözcüğünün bir
tiyatro oyununda
köleleri tanımlamak
için kullanılmasıyla
yaygınlaşmıştır.

ROKFOR:

Bu peynir üretildiği
Fransa'nın
[Roquefort]
kasabasının adını
almıştır.

ROPDÖŞAMBIR:

Fransızca [robe =
elbise] + [chambre
= oda] birleşiminden
[robe de chambre
= oda elbisesi]
demektir.

RO-RO GEMİSİ:

Tekerlekli araçların
binip inebildiğini
anlatan [roll
on - roll off] un
kısaltılmasından
türetilmiş bir isimdir.

ROSTO: R O Z E T :

İtalyanca
[arrosto =
kızartılmış]
sözcüğünden
alındır.
İngilizcede de
benzer şekilde
[roast]
olarak
geçer.

Fransızca [rose =
gül], [rosette
= küçük gül]
anlamındadır. [küçük
gül şeklinde
yapılmış süs] için
kullanılır.

RÖFLE:

Fransızca [reflet
= yansıma
/ pırıltı]
sözcüğünden
alınmıştır.
[reflektör]
ve [refleks] ile
aynı köktendir.

RÖGAR:

Fransızca [regard
= bakış]
sözcüğünden alınıp
kanalizasyonların
içine [bakmak]
için kullanılan
menfezlerin adı
olmuştur.

RÖNTGEN:

[X ışınları]
nın diğer adı olan
[röntgen].
Alman fizikçi
[Wilhelm Conrad
Röntgen]e ithafen
adlandırılmıştır.

RÖVEŞATA:

Kökeninde Latince [reversus = dönüş] sözcüğü bulunur.
Dilimize İtalyanca [rovesciata = devrik] sözcüğünden alınmıştır.
Ters dönerek yapılan vuruş anlamındadır.

S.O.S.:

Tehlike
sinyali
olarak
seçilişinin
tek
sebebi
Mors
alfabesi
karşılığının

[...---...]

çok kolay
akılda
kalıyor
olması. Üç
nokta, üç
çizgi, üç
nokta.

S A B O T A J :

Grevdeki işçilerin makineleri durdurmak için makine çarklarının içine ayakkabı atmalarından türediği, ya da üzerine gelenlere ayakkabı fırlatığı gibi hikâyelerden türediği sanılır. Çünkü Fransızca **[sabot = tahta ayakkabı]** demektir.

SAĞANAK:

Eski
Türkçe
**[sag- = süt
sağmak]** ile
aynı
yerden
geliyor.
**[fışkıran /
püsküren]**
anlamlarında.

SAHUR:

Arapça **[seher = gün
ağarması]** ile aynı köktendir.
**[seher vakti yenen
yemek]** demektir.

SALAM:

Latince **[sal = tuz]** demek.
[salare = tuzlamak] halk dilinde
[salamen] olmuş ve **[tuzlanmış
et]** için kullanılmış.

SALAMURA:

Latince [**sal = tuz**] ile [**muria = tuzlu su**]yun birleşimi, [**tuza yatırma**] işleminin genel adı olmuştur.

SALÇA:

Latince [**salsa**], [**tuzlu şeyler**] demektir. [**sal = tuz**] sözcüğünden türetilerek çoğu dile yayılmıştır.

SANDIK:

İlk köklerinde Eski Yunanca [**syntheke**] sözcüğü var.
[**syn-** = **birlikte**], [**tithemi = koymak**]tan, [**bir araya koymak**].

SALAŞ:

Macarca [**szallas = ev**] demek iken dilimizde ilk önce [**baraka / derme çatma ev**] anlamında kullanılıp sonradan kıyafetleri tanımlamaya kadar anlam genişlemesine uğramıştır.

SALATA:

Latince [**salare = tuzlamak**] sözünden [**herba salata = tuzlanmış sebze**] türetilmiştir. Yani aslında [**salata = tuzlu**] demektir. Tuzsuz salatalara hayır!

SAMURAY:

Kökeninde Japonca [**saburahu = görevde olmak / hizmet etmek**] vardır. [**samuray = savaşçı / silahşör**] demektir.

SANDVIÇ:

Hikâyeye göre kumar düşkünü [**Lord Sandwich**]'ın oyundan kalkmamak için hizmetçilerine hazırlattığı ekmek arası yiyeceklerden ad almıştır.

SANSÜR:

16. yy. Roma İmparatorluğu'nda [**censor = nüfus sayımı ve ahlak bekçiliği yapan yargıç**] anlamına gelir.

SANTA CLAUS:

Bizim tanıdığımız adıyla **[Noel Baba]**nın batı kültüründeki figürlerinden bir tanesi. Şaşırtıcı olacak ama bu kadar popüler olmasında **[Coca-Cola]**nın 1930'larda çocuklara yönelik reklam kampanyalarında **[Santa Claus]**u kullanması var. İnanişâ göre kuzey kutbunda yaşayıp iyi çocuklara hediyeler, kötü çocuklara kömür getirdiğine inanılan **[Saint Nicholas = Aziz Nikolas]** adından.

S A N T R A :

İngilizce **[centre / center]**, Fransızca **[centre]** Latince **[centrum]** sözcüklerinden. Hepsî de **[merkez]** anlamında.

S A N T R F O R :

İngilizce **[center = merkez]** ve **[forward = ileri]** sözcüklerinin birleşiminden **[center-forward = orta uç oyuncusu]** dilimize doğrudan alınmıştır.

SARHOŞ: SARI:

Farsça **[ser = kafa]** dan **[serhoş = kafası hoş / kafası güzel]**.

Eski Türkçedîr. Korunmuştur. Orijinali **[sarığ]**. **[sarışın]** kelimesi de **[sarığ + çin]** birleşimîdir.

SARI KANARYA:

Fenerbahçe'nin kanarya lâkâbı, **[uçan kaleci]** Cihat Arman'a kurtarışlarında **[uçtu yine kanarya]** denmesinden gelmiş.

SATIR:

Arapça **[satara = çizgi / çizmek]** sözcüğünden **[sâtûr = ağır bıçak]**. Muhtemelen **[çizgi çizgi kesmek]**ten esinlenilmiş.

SAYENİZDE:

Farsça **[sâye = gölge]**, **[sayenizde = gölgenizde]** demektir. Mecazen **[korumanızla / desteğinizle]** anlamındadır.

SCHENGEN VİZESİ:

İsmi, Lüksemburg'da anlaşmanın imzalandığı şarabıyla ünlü **[schengen]** kasabasından gelmektedir.

SEÇİM:

[seçmek], eski Türkçede bir anlamı da **[düğüm çözmek]** olan bir kelimedir. Karşımıza çıkan tüm seçimler düğümleri çözmek içindir.

SEKS:

Latince **[secare = bölmek / ayırmak]**tan **[sexus = dişil veya eril hâl]**in, yani cinsiyetlerin ayrımıdır. Tenasül anlamı sonradan yerleşmiştir.

SEKSAPEL:

İngilizce **[sex appeal = cinsel cazibe]** kalıbı dilimize olduğu gibi giriş yapmıştır.

SEKSEN:

Eski Türkçedir ve **[seksön / sekkiz on = sekiz tane on]** demektir. Doksan sözcüğü de benzer şekilde türetilmiştir.

SEMPOZYUM: SENSEİ:

Yunanca **[syn = birlikte] + [posis = içki]** demektir. Davetlerde **[yemekten sonra yapılan içkili sohbet]** anlamından evrilmiştir.

Japon kültüründe **[önce doğan]** anlamındadır. Yaşı ve tecrübesiyle daha öğretici olan kişiyi tanımlamak için kullanılır.

SERÇE:

Farsça **[sârec = ötleğen kuşu / sığircık kuşu]**ndan evrilmiştir.

S I F I R :

Arapça **[sifr]**dan. Latince **[zephirum]**, İtalyanca, Fransızca ve İngilizce **[zero]**; ve hatta **[şifre]** bu kökten.

SİLÜET:

Fransız maliye bakanı [**Étienne de Silhouette**]'in isminden esinlenen, bir resmin yalnızca dış hatlarını gösteren çizim. Bakanın uyguladığı sıkı para politikalarına ithafen, o dönem az sayıda çizgi kullanarak yapılan çizimlere bu ad verilmiş.

SİMİT: S i R K :

A r a p ç a
[samid = un]
demektir ve
dilimize de evvela
[un] olarak
geçmiş olup
anlamı sonradan
değişmiştir.

Kökeninde Latince [**circus = daire**] sözcüğü vardır. Roma döneminde inşa edilmiş büyük gösteri alanı [**circus maximus**], yani [**büyük daire**]ye ithafen gösteri alanlarında bu ad kullanılmaya devam etmiştir.

S L O G A N :

Gal dilinde [**slaught = ordu**] + [**ghairm = çılgılık / ağıt**] birleşiminden [**sluagh-ghairm = savaş çılgılığı**] demektir ve diğer dillere bu anlamından evrilerek geçmiştir.

SONAR:

İngilizce
[**sound navigation and ranging**]
yani [**ses dalgaları ile navigasyon ve mesafe tayini**]

sözcüklerinin
ilk harflerinden
oluşturulmuş bir
kısaltmadır.

SOVYET:

Eski Rusçada [**su = birlikte**] + [**vetu = düşünme / danışma**] birleşiminden [**suvetu = k o n s e y**] türetilmiştir.

SÖMESTR:

Latince [**sex = altı**] + [**mensis = ay**] birleşiminden [**semenstris = altı aylık süre**] demektir.

SPAM:

İngilizce [**spiced ham = baharatlı jambon**]un kısaltmasıdır. Kıtık döneminde en çok bulunan ve bıktıran konserve yiyecektir. Bu nedenle bıktıran başka şeylere de bu ad verilir olmuştur.

SPOR:

Kökeninde Eski Fransızca [**desport / deport = haz / zevk / keyif**] sözcüğü vardır.

STADYUM:

Eski Roma ve Yunan'da hem **[185 metrelik ölçü birimi]**, hem de **[koşu pisti]** anlamlarında kullanılmıştır.

STAJ:

Fransızca [**stage = çıraklık**], Eski Fransızca [**estage = durak, aşama, etap**] demektir. Profesyonellikten önceki öğrenme süresini ifade eder.

S T R A P L E Z :

İngilizce [**strap = şerit / askı**], [**strapless = askısız**] demektir. Omuz üzerinden geçen askıları olmayan kıyafetleri ifade eder.

SUDOKU:

Japonca [**rakamlar tek olmalı**] anlamındaki [**siji wa dokushin ni kagiru**] cümlesinin kısaltılmış hâlidir. İlk kez Japonya'da 1984 yılında ortaya çıkmıştır.

SUMO:

Japonca [**sumo = kapışmak / çekişmek**] anlamındaki bu sözcük Japon kültürüne has güreş sporunun da ismi olmuştur.

S U P A L A N :

[**taşınan yükü araçtan indirmeden kontrol**] için kullanılan bu terim aslında Fransızca [**sous-palan = vinç altı**] demektir.

S U P A N G L E :

Fransızca [**soupe = çorba**] + [**anglais = İngiliz**] sözcüklerinin birleşiminden oluşmuş, tam çevirisi [**İngiliz çorbası**] olan tatlı adıdır.

S U R V I V O R :

İngilizce [**hayatta kalan**]. Özünde Latince [**super = üst / öte**] + [**vivere = yaşamak**] birleşiminden [**supervivere**] var.

SUŞİ:

Japon mutfağına ait bu yemegin adında [**-suşi**] aslında son ek gibi kullanılır. [**sirkeli ve pirinçli kısmın**] adıdır. Çiğ balığın olduğu kısma [**sashimi**] adı verilir. Servis edilme türüne göre [**chirashizushi / inarizushi / makizushi...**] gibi farklı adlar alır.

SÜTYEN:

Süt ile ilgili gibi görünse de aslında Fransızca [**soutien**], yani [**yukarda tutmak**] sözcüğünden alınmıştır.

ŞADIRVAN:

Farsça [**şâdâb** = çok / **gür su**] + [**revân** = akıcı] birleşiminden [**şâdâb-ı revân** = akıcı gür su].

ŞALTER:

Almanca [**schalter** = akım kesici anahtar] sözcüğünden dilimize doğrudan alınmıştır.

ŞAH MAT:

Farsça [**şah** = kral] ve Arapça [**mata** = öldü] sözcüklerinin birleşimindedir. Bir satranç terimi olarak İngilizceye de yine buradan [**checkmate**] olarak geçmiştir.

ŞAKA:

Aslında Arapça [**şaka** = mutsuzluk] demektir. Biriyle eğlenmenin kötü bir şey olmasından yola çıkıp güncel anlamına evrilir.

ŞAMAR OĞLANI:

Kökeni belirsiz olan [**şamar = tokat**] demektir. [**şamar oğlanı**], asilzâde çocuklara dayak atılamadığı için derslerde suçu işleyen çocuğun yerine dayak yiyen çocuğa verilen addır.

ŞAMPANYA:

Doğduğu toprakların adını alan bir diğer içki daha. Fransa'nın [**Champagne**] bölgesinden bu adı almıştır.

ŞAMPİYON:

[**en önde ve diğerleri için savaşılan cesur savaşçı**]. Latince [**campus = savaş alanı**]ndan geliyor.

ŞAMPUAN:

Hintçe
[**champo / sapo = masaj yapmak**]
sözcüğünden türeyen
[**shampoo**]
sözcüğü bize kadar ulaşmıştır.

ŞANZİMAN:

Fransızca
[**changement = değiştirme**]
sözcüğünden gelmektedir.
Tam olarak
[**changement de vitesse = vites değiştirici**]
demektir.

ŞARAP: ŞEHİT:

Arapça
[**maşrapa, meşrep, meşrubat, şerbet, şurup**] gibi kelimelerle aynı Arapça köktendir.
Arapça
[**şarab = her türlü içecek**]
sözcüğünden dilimize alınmıştır.

Arapça
[**şhd**]
kökünden
[**şâhid = tanık**].
Aynı zamanda
[**din uğruna ölüme tanıklık eden**]
demektir.

ŞEBBOY:

Farsça [**şab = gece**] + [**bûy = koku**] birleşiminden [**şabbûy = gece kokan çiçek**] türetilmiştir.

ŞEKER:

Hindistan'dan etimolojisiyle birlikte yayılmıştır. Orijinali [sarkara = kum tanesi, çakıl]. Buradan Farsça [şakkar], Arapça [sukkar] diye gider.

ŞERİF:

Eski İngilizce [scirgerafa = bir bölgede otoritenin temsilcisi]. [scir = bölge] + [gerafa = şef / resmî görevli] sözcüklerinin birleşimindendir.

ŞEZLONG:

Fransızca [chaise = sandalye] + [longue = uzun] birleşiminden [chaise longue = uzun sandalye], dilimize balıklama giriş yapmıştır.

ŞİLEP:

Almanca [schleppen = çekmek / sürüklemek]ten türetilen [schleppschiff = şilep gemisi / yük çekmeye yarayan gemi] sözcüğü dilimize de alınmıştır.

ŞEMSIYE:

Arapların evvelâ yağmurdan değil güneşten, yani [şems]ten korunmak için kullandıkları eşyanın dilimize de alınmış adıdır.

Arapça [şey = nesne] demektir. Çoğulu [eşya], yani [nesneler]dir. Anlatamadığımız her [şey] için kullanır olmuştuk.

ŞİFONYER:

Fransızca [chiffon = bez parçası / kırıpık / paçavra] dan [chiffonnier = bez dolabı] türetilmiştir.

Fransızca [chicaner = gargaraya getirmek], [chicanerie = kandırmaca]. Dilimize buradan gelmiştir.

ŞİŞE:

Farsça [şişe = cam] demekken bizde anlamı farklılaşmıştır. Gariptir ki [cam] da Farsçadır ve [kadeh] demektir.

ŞİŞLİ:

Bu semtin adı rivayete göre şiş imalatıyla uğraşan zenginlerin konağından, [şişçilerin konağı]ndan ad alarak [şişli] olmuştur.

ŞİŞLİ ETFAL:

Arapça **[etfal = çocuklar]** demektir. II. Abdülhamid'in kızının ölümünden etkilenecek kurulmasını istediği çocuk hastanesidir.

ŞNİTZEL: ŞNORKEL:

Kökeninde Almanca **[schnitzen = oymak / kesmek]** vardır. **[schnitzel = kesilip una bulanmış et parçası]** demektir.

Almanca **[schnarchen = horlama]**tan türetilmiş olan **[schnorchel = dalışta kullanılan nefes borusu]** sözcüğü dilimize doğrudan alınmıştır.

ŞOFÖR:

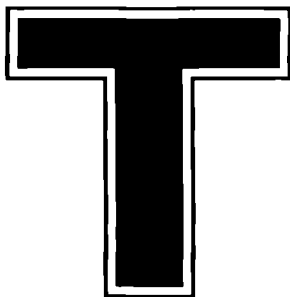
Fransızca **[chauffer = ısıtmak]**, **[chauffeur = buharla çalışan ilk araçlarda kazana kömür atıp ısıtan kişi]**.

ŞOVENİZM:

Napolyon'un ordusundaki kıdemli askerlerden **[Nicolas Chauvin]**'in aşırı milliyetçi görüşlerinden ad almış bir akımdır.

ŞÖMİNE:

Dilimize Fransızca **[cheminée]** sözcüğünden doğrudan alınmıştır. Bu sözcüğün kökeninde Latince **[caminus = ocak]** sözcüğü vardır.

TABANCA: TABELA:

Eski Türkçede **[tokat]** demektir. Bildiğimiz **[taban]**dan türemiştir. Tetiğin icadıyla silaha da tabanca denmiştir.

İtalyanca **[tabella = levha]** sözcüğünden alıntıdır. Kökeninde Latince **[tabula]** vardır.

T A H A R E T :

Arapça **[tahir = temiz]** kökünden gelir. **[temizlenmek]** demektir. Musluğu ile meşhurdur.

T A H L İ Y E :

[helâ] ile aynı köktendir. Arapçadır. **[helâ = yalnızlık ve ıssızlık]**, **[tahliye = boşaltma, ıssız kılma]** demektir.

TABLDOT:

Fransızca **[table = masa / sofra]** + **[hôte = ev sahibi]** sözcüklerinin birleşiminden **[table d'hôte = ev sahibinin seçtiği, konunun seçemeyeceği menü]** demektir.

TAHTA KURUSU: Doğrusu **[kuru]** değil **[kurus]**. Yunancada böcek anlamındaki **[koriós]** sözcüğünden gelmektedir. Yani **[tahta kurusu]**, **[tahta böceği]** demektir.

TAKSİ:

Fransızca **[taxe = vergi / ücret]** demektir. **[taksi]** sözcüğü **[taximètre = vergi / ücret sayacı]** sözcüğünün kısaltılmasıyla oluşmuştur. Söylenmek istenen aslında **[taksimetre ile donatılmış araç]** iken **[taksi]** yani **[ücret]** aracın adı olmuştur.

TARÇIN: TATİL:

Farsça **[dar = ağaç]**tan **[dâre-i çîni]** yani **[Çin ağacı]** türetilmiştir.

Bu tatlı sözcük **[atıl = başıboş / tembel]** ve **[atalet = tembellik / hareketsizlik]** ile aynı Arapça kökten gelmektedir.

TAVLA:

Farsça **[tavle]**, Yunanca **[tavli]**. Latince **[tabula = tabla / levha / oyun tahtası]**ndan alınmıştır.

TAYFUN: Yunan mitolojisinde fırtına tanrısı **[typhon]**, Hintçede ve Arapçada **[tufan]**, Çince **[tai-fung = büyük fırtına]**.

TAYYÖR:

Fransızca **[tailleur = terzi]** sözcüğünden alınmadır. **[terzi işi]** kadın giysisi anlamında kullanılmaktadır.

TEKİLA:

Meksika'nın Jalisco bölgesindeki **[tequila]** şehrinde yetişen agave otlarından yapıldığı için bu ismi almıştır.

TEKVANDO:

Bir uzak doğu sporu olan tekvandonun ismi Korece **[tae = tekme] + [kwon = yumruk] + [do = yol, yöntem]** sözcüklerinin birleşimindedir. **[tekme-yumruk yöntemi]** demektir.

TENEFFÜS:

Kökeninde Arapça **[nafas = nefes, soluk]** sözcüğü vardır. **[soluklanma / nefes alma]** anlamlarındadır.

TERAVİH:

Arapça **[iki şey arasında soluklanma, dinlenme]** anlamı da olan bu sözcük, **[Ramazan gecelerinde kılınan bir namaz]** anlamıyla dilimize de giriş yapmıştır.

TERLİK: TERÖR:

Eski Türkçedir. Binek hayvanların eyerlerinin altına **[teri emmek için konan keçe]** demektir. Buradan hareketle ayağa giyilen keçe pabucun ismi de **[terlik]** olmuştur.

Kökeninde Latince **[terrere = korkutmak]** sözcüğü vardır.

TESBİH:

Arapça **[subhan = övme]**den gelen **[tasbih = Allah'ı övme, yüceltme]** sözcüğü dualarda kullanılan **[tesbih]**e de ad olmuştur.

TESTERE: Farsça **[dest = el]** ve **[arre = bıçkı]** birleşiminden **[el bıçkısı]** anlamında **[testere]** türetilmiştir.

TESTİS:

Latince [**testis** = **t a n ı k** / **şahit**] demektir. [**erkekliğin t a n ı ğ ı** / **göstergesi**] anlamındadır. [**protesto**] da bu kökten gelmektedir.

TEZGÂH:

Farsça
[**dast = el**] +
[**gah = yer** /
yeri] birleşiminden
[**dastgah =**
el yeri] olup
dilimize
ulaşmıştır.

TIR:

[**Transports**
Internationaux
Routiers =
Uluslararası
Karayolu
Taşımacılığı]
anlaşmasının
baş harflerinden
türetilmiştir.

TİRAMİSU:

İtalyanca [**tira-mi-su** =
çek-beni-yukarı]. Bu
ad tatlının içerdiği kafeinle
canlandırıp ayağa kaldırıcı
oluşundan geliyor.

TRAMPLEN:

Kökenlerinde
Proto-Cermen
[**trempe** =
ayağını sertçe
yere vurmak,
çiğnemek] vardır.

TORNİSTAN: TORPİDO

Gemicilikte
İngilizce [**turn**
= **dönmek**] +
[**astern = geriye**
/ **kıç tarafına**]
birleşiminden
[**turn astern =**
geriye dönmek]
türetilmiştir.

GÖZÜ:

Türkçeden başka
hiçbir dilde
o gözün adı
[**torpido**] ile
anılmaz. Türkçeye
has bu [**torpido**]
mevzusu merak
konusudur.

TRUMP: Birden fazla anlamı ve
kökeni var. Biri [**triumph=zafer**]
den [**iskambilde koz**], biri
[**trompe=borazan**]dan [**uydurmak**
/ **yanıltmak** / **aldatmak**].

TSUNAMİ:

Japon kıyılarını
vurup limanları yıkan deprem kaynaklı
dalgalar, bu doğa felaketinin sözlüğe Japonca
[**tsu = liman**] + [**nami = dalgalar**]
birleşimi olarak geçmesine neden olmuştur.

TURUNCU:

Farsça [**turunc** =
turunçgil] demektir. Botanikteki turunçların
renginden ad alan güzel rengin ismidir.

TUVALET:

Bol evrimli bir kelimedir.
[**toile = bez**] ->
[**kıyafet örtüsü**] ->
[**makyaj masası üstüne**
 yayılan bez örtü] ->
[**bu bezin üzerindeki**
(ayna, şişe, fırça)].

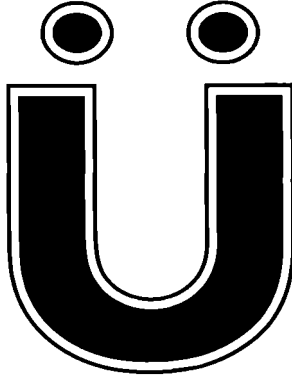
U

USTURA:

[sistre] ve **[bisturi]** ile aynı köklere sahiptir. Eski Yunanca **[ksystra = yontma bıçağı]**ndan evrilerek Farsça üzerinden dilimize ulaşmıştır.

UTANÇ:

Eski Türkçede **[uvut / üt]** biçimiyle var olup **[ar / hayâ / edep yeri]** anlamları hiç değişmemiştir.

ÜNİVERSİTE:

Kökeninde Latince **[universus = tüm / bütün]** sözcüğünden **[universitas = bütün / küme / bir araya gelmiş]** vardır ve nihayetinde **[akademik birlik]** anlamı oluşmuştur.

ÜTOPYA:

Latince

[utopia = hiçbir yer / olmayan yer]
anlamındadır. Yunanca **[ou = değil]** +
[topos = yer] sözcüklerinin bileşimidir.

V A P U R : V A R O Ş :

Fransızca [**vapour = buhar**] sözcüğünün buharlı gemilerdeki yansımasıdır. Türkçede gemiler için doğrudan [**vapur = buhar**] kelimesi kullanılır olmuş.

Macarca [**város = şehir**] sözcüğü Osmanlıda [**sur dışı yerleşim**] anlamında kullanılmışken günümüzde daha çok [**yoksul yerleşim**] anlamında kullanılmaktadır.

V A S İ S T A S :

[**menteşeli küçük pencere**] anlamındaki bu sözcüğün Almanca [**was ist das = bu nedir?**] tümcesinden türediği sanılmaktadır. Hikâyesi ise o l d u k ç a m e ş h u l .

V A Z E L İ N :

Aslında merhemin değil markanın ismidir ve Almanca [**wasser = su**] ile Yunanca [**elaion = yağ**] birleşiminden türetilmiştir.

VELESPİT: Fransızca [**vélocipède**] den. Latince [**velox** = hızlı] ve [**pede** = ayak] sözcüklerinin birleşiminden oluşmuştur.

VELEV: Arapça [**la lav** = olsa da / bile / hattâ] sözcüğünden alınmıştır.

VETO: VİRA:

Türkçesine alışkın olduğumuz bu kelimenin kökeninde Latince [**veto** = yasaklıyorum!] sözcüğü var.

İtalyanca [**vira** = çevir] komutundan gelmektedir. Gemicilikte demir almak için [**kolu çevir**] emridir.

VİSKİ:

Galce [**uisge-beatha**] dan İngilizce [**whisky**] doğmuştur. Viski [**can suyu**] demektir. [**uisge** = su] ve [**beatha** = can].

VİTAMİN:

[**vita** = hayat] + [**amine** = amin] den türetilmiştir. İçerisinde hiç amin bileşenleri olmadığı sonradan anlaşılsa da ismi [**vitamin**] olarak kalmıştır.

VİYADÜK:

Latince [**via** = yol] + [**ductus** = ileten] birleşiminden [**viyadük** = ileten yol, iki yolu birbirine bağlayan ara yol] türetilmiştir.

V O L E Y B O L :

İngilizce [**volley-ball** = uçan top]. Topun yere düşmemesi gerekliliğinden bu adı almıştır.

VOTKA:

Orijinali Rusçada Vodka. [**Voda**] su anlamında, [**-ka**] ise küçültme eki. Sucuk?!

VPN:

İngilizce [**Virtual Private Network** = sanal özel ağ] kelimelerinin baş harflerinden oluşturulmuştur.

WAFFLE:

Petek şeklinde kaplarda pişirildiği için adı Almanca [**wabe** = **petek**]ten geliyor. Hollandaca ve İngilizceyi de dolaşıp bize kadar gelmiş.

WARCRAFT:

İngilizce [**war** = **savaş**] + [**craft** = **beceri / kabiliyet** / **güç / sanat**] birleşiminden [**warcraft** = **savaş sanatı**].

WASABI :

Turgiller familyasındaki bir bitkinin Japonca ismi, bu bitkiden yapılan sosun adı olarak tüm dünyaya yayılmıştır. Ağızdan çok solunum yollarını etkileyen bir buhar yaydığı için insanı ağlatır.

WINTER:

Hint Avrupa dillerinde [**wed** = **wet**] = [**ıslak**] ya da [**wind** = **white**] = [**beyaz**]dan türediği sanılıyor.

XMAS:

[christmas] kelimesinin içerdği **[christ]** kelimesinden kaynaklanan dînî vurguyu kırmak maksadıyla seküler bir deneme olarak oluşturulan bir kısaltma olduğu sanılıyor. Yunanca **[christ]** kelimesi [Χριστός (khristos)] olarak yazılıyor. Bu kelimenin ilk harfi olan **[X]**i alıp **[christ]**in yerine koyarak yapılmış bir kısaltma denemesi.

YAKAMOZ: YAKUZA:

Y u n a n c a **[k a i o =
yanmak]**, **[diakao
= t u t u ş m a k /
parıldamak]** ve **[dia-]**
ön ekiyle **[diakamos =
denizin yüzeyinde
gözlenen ışıltı]** demektir.

Japon mafyası **[yakuza]** ismini
Japonların Oichokabu adlı iskambil
oyunundaki kaybeden elden alıyor.
Japonca **[ya + ku + sa = sekiz
+ dokuz + üç]** demektir.
[kaybettiren el] dir,
[k ö t ü ş a n s] t ır .

YEMEN ve ŞAM:

İslam öncesinden Arapça
[sağ ve sol] anlamında.
Gündoğumunu karşıya alınca
Arabistan'ın sağ, Yemen,
solu Şam.

YATSI:

Eski Türkçe **[yatsa = yatmak]**.
Anlamları hem **[yatsı / gece
zamanı]** hem de **[beşinci
n a m a z v a k t i]** .

YEMİN:

Arapça [**yamın = sağ**] demek.
[**yemin etmek**]. [**sağ eli kaldırıp
söz vermek**]ten geliyor.

YENİÇERİ:

Buradaki [**çeri**]nin hâliyle domatesle bir ilgisi yok. Eski Türkçe
[**çerig = ordu**] demek. [**yeniçeri = yeni ordu**].

YEŞİL:

Eski Türkçe [**yaş = körpe / taze
/ nemli**] anlamından [**yaşıl**] türeyip
zamanla [**yeşil**]e evrilmiş.

YÜREK:

Eski Türkçe [**yüri = yürümek**]ten
[**yürüyen / hareket eden**] anlamında.
Hiç durmasın istenen.

Z

ZAFER:

A r a p  a
k ö k e n i n d e
[z u f r =
p e n  e]
s ö z c ü ğ ü v a r d ır .
[p e n  e l e m e k
/ a v ı n ı a l t
e t m e k]
a n l a m ı n d a d ır .

ZAHMET:

A r a p  a [z a h m a t
= s ık ı ş m a /
b a s ı n  / s a n c ı]
s ö z c ü ğ ü n d e n
a l ı n t ı d ır .
B u n e d e n l e
[z a h m e t v e r m e k
= s ık m a k]
a n l a m ı n d a d ır .

ZANZİBAR:

Zenci köle
ticaretinin eski
merkezlerinden
olan bir ada.
Bu yüzden ismi
[zenci-bâr],
yani
[zenci
gelen yer].

ZENGİN:

Farsça [sang = taş] kökünden [sangin = taştan yapılmış,
kıymetli taşlarla süslü] türetilmiştir.

ZEPLİN:

Almanca [**schiff = gemi**], [**Zeppelinschiff = zeplin gemisi**] demektir. Tasarımında büyük rol oynayan [**Ferdinand von Zeppelin**]ın adını almış bir ulaşım aracıdır.

ZERDALİ:

Farsça [**zard = sarı**] ve [**alu = erik / kayısı**] birleşiminden [**zardalu = sarı erik / kayısı**] türetilmiştir.

ZULA:

Yunanca [**zoulo = sıkmak / ezmek**], [**zoula = ezilerek plaka edilmiş esrar**], argoda [**yasak şey saklanan yer**].

Kaynakça

Nişanyan, Sevan, Sözlerin Soyağacı, Çağdaş Türkçenin Etimolojik Sözlüğü, Adam Yayınları, 2003.

Devellioğlu, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat, Aydın Kitabevi Yayınları, 1999.

Zuhal Kültürel, Galatât Sözlükleri, Simurg Yayınları, İstanbul, 2008.

Büyük Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu, online (http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts)

Ayto, John, Dictionary of Word Origins, Arcade Publishing, 2011.

Why Do We Say It?: The Stories behind the Words, Expressions and Cliches We Use. Secaucus, NJ: Castle, 1985.

Panati, Charles, Panati's Extraordinary Origins of Everyday Things, William Morrow Paperbacks, 1989.

Online Etymology Dictionary, online (<http://www.etymonline.com/>)

C i K L E T :

Amerikan Cadbury Adams şirketinin ürettiği **[Chiclets]** markasının dilimize sakız olmuş hâlidir.

CADI: **[yağmur yağdıran taş]** anlamındaki **[cada / jada]** orijinininden gelmiştir. Büyücülükle ilgisi nedeniyle bu kullanımı almıştır.

FAYTON:

Yunan mitolojisinde Helios'un güneşten arabasını sürmeye çalışıp deviren ve neredeyse dünyayı ateşe veren oğlu **[Phaeton]**'un isminden ad almış ulaşım aracıdır.

V A R O Ş :

Macarca **[város = şehir]** sözcüğü Osmanlı'da **[sur dışı yerleşim]** anlamında kullanılmışken günümüzde daha çok **[yoksul yerleşim]** anlamında kullanılmaktadır.

SANDViÇ:

Hikâyeye göre kumar düşkünü **[Lord Sandwich]**'in oyundan kalkmamak için hizmetçilerine hazırlattığı ekmek arası yiyeceklerden ad almıştır.

DO- RE- Mİ- FA- SOL- LA- Sİ-DO:

Guido d'Arezzo

bu nota skalasını, her dizesi bir üst notada başladığı için

Aziz John

adına söylenen bir ilahinin dizelerinin ilk harflerini alarak adlandırmıştır.

HAMBURGER:

Hamburg limanından ünü ABD'ye yayılmış ekmek arası köfte. **[Hamburg-er]** de zaten **[Hamburglu]** demek.

EFENDİ:

Ezelden beri Türkçemiş gibi görünüyor, buram buram Anadolu kokuyor öyle değil mi? Özünde eski Yunanca **[authento = yetkili ve sorumluluk sahibi olmak]**, Bizans'ta saygı ünvanı olarak **[avthendis = saygıdeğer kişi]** var.

KANARYA:

[kanarya adası]na özgü kuş. Ada ise adını Latince **[canis = köpek]**ten almıştır. Yani **[kanarya adası = köpek adası]**dır.

BİKİNİ:

Pasifik'te **[Bikini Adası]**'nda yapılan atom bombası denemelerinden esinlenilerek adlandırılmış. Yani **[bomba gibi]** demek istenmiş.

ISBN: 978-605-9670-40-1

29 TL

